



СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР

СВЕТИ САВА
SAINT SAVA

SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Божјићи

година 2022

број 51

ГЛАГОЛИК



СРЕЋАН БОЖИЋ

MERRY CHRISTMAS

ГЛАСНИК

Часопис ЦШО Светог Саве, Ванкувер

ИЗ САДРЖАЈА БОЖИЋНОГ БРОЈА

**Отеловљење Христово
и наша телесност** 5
*Протонамесник
Марко Радмановић*

**Црква и постоји
ради грешника,
ради несавршених, ради
смртних** 9
Николај Берђајев

На Прагу Круна 28
Вањка Газић

**ЦШО Светог Саве
у Ванкуверу прославила
50 година постојања** 36
*Протонамесник
мр Вук Милишић*

ENGLISH SECTION

The Prince's Peace 48
James M. Kushiner

Savior in a Manger 52
Patrick Henry Reardon

С благословом Његовог Преосвештенства
Епископа Канадског господина др.

Митрофана

(ISSN 1708-0584) Гласник излази од 1970.

Главни и одговорни уредник:

Протонамесник Вук Милишић

Уређивачки одбор: Протонамесник Марко

Радмановић, Ален Пуача

Уредница дечије секције: Драгана

Кузмановић-Лекић, Драгана Радмановић

Графички и технички уредник: Ален Пуача

Glasnik, 505 East63rd Avenue, Vancouver, BC

V5X 2K3 Canada, Телефон: 604-327-6572

Издаје и штампа: СПЦ Св. Саве у

Ванкуверу

Драга браћо и сестре,

Наш највећи песник, владика
Петар II Петровић Његош, на
јединствен начин изразио је значај
Божића следећим речима "Нема дана
без очињегга вида, Нити праве славе
без Божића!"

Другим речима, за праву славу
неопходан је прави садржај. Немогуће
је имати праву славу са сиромашним
садржајем. Божић је права слава за
читав космос а посебно за човека, јер
је од свих створења Бог одлучио да
постане баш човек.

Дочекујући још један Божић, не
можемо а да се не запитамо како да
будемо истински радосни? Како да
задржимо радост у свету који чини
нам се све више изгледа нестабилан
и удаљен од истинских садржаја?
Засигурно радост не подразумева
бег од света и проблема, нити
игнорисање стања у коме се свет
налази, већ у трагању за проналаском
смисла живота и постојања. Божић
нам тај смисао дарује јер у себи носи
садржај радости и наде, садржај мира
и доброте.

Божић је позив да будемо у служби
Богу и свима онима који нашу службу
потребују, свако у свом позиву и
сопственим околностима. Само онда
кад смо у служби истинских људских
бића имаћемо истинску радост у
себи.

Бао што је Бог себе даровао
свету, тако смо и ми, позвани да
без задршке себе дарујемо Богу и
другима.

Препоручујући вашој љубави и
пажњи овај божићни број часописа,
поздрављам вас овим радосним
поздравом

МИР БОЖИЋИ - ХРИСТОС СЕ РОДИ!

протонамесник Вук Милишић

ЈЕР ЈЕ ОН МИР НАШ

КОЈИ И ЈЕДНЕ И ДРУГЕ САСТАВИ... И ДА ПОМИРИ СА БОГОМ И ЈЕДНЕ И ДРУГЕ

(Еф. 2, 14. 16).

Драга браћо и сестре,

Бво нам долази радосни дан Христовог Рођења! Ево нам долази Син Божији да нас помири са Богом! Ево долази да нас помири са нама самима! Ево нам долази да нас помири са свима људима! Ево долази да опет помири небо и земљу! Ево дана кад смо постали чеда Божија. И нисмо више робови, него смо синови наследници Божији кроз Христа. Зато су Му анђели певали: «Слава на висини Богу и на земљи мир међу људима добра воља» (Лк. 2, 14).

Овим Свети Апостол жели да каже да смо примљени у породицу или у дом небеског Оца, ми који смо, због грехова наших и непослушности, били робови. Били смо, дакле, непријатељи Божији, непријатељи сами себи и непријатељи целоме свету.

Начелно, помирење је дело Божије љубави (Јн. 3, 16; II Кор. 5, 18-19). Али то је и наше дело. Јер ту службу помирења примили су од Господа Христа, преко Светих Апостола, и њихови наследници у Цркви, епископи и свештеници, као и верни народ. Стога одбијање

помирења значи одбијање спасења. Господ је помирио земљу са небом, срушивши сваки раздвајајући зид укинувши сваку разлику и учинивши све људе браћом. То је Он једанпут учинио како нико то није учинио нити ће учинити. Зато и Црква овога дана поје: «Ходите да се радујемо у Господу, као што нам говори данашња тајна: сруши се раздвајајући зид».

Отуда је наша свакодневна обавеза, драга браћо и сестре, да будемо миротворци, јер ћемо се само тако назвати синови Божији (Мт. 5, 9). А и опомена Светог Апостола Павла: «Уместо Христа, дакле, молимо, као да Бог позива кроз нас: молимо у име Христово – помирите се са Богом» (II Кор. 5, 20). Нама је Господ у Његовој Светој Цркви, дао сва потребна средства за остварење помирења.

Слика помирења са Богом и ближњима јесте помирење са самим собом, то јест да човек буде помирен са својом савешћу, или да има унутрашњи мир. Али и да не остане само на томе, него да се труди да чини добро и одбаца зло и грех (Јак. 4, 17). Ево савета Светог Јована Златоуста: «...



немојмо долазити у Цркву ради суда и осуде, него ради очишћења душе и освећења, ради врлине, ради помирења са Богом, ради непоколебивог мира, ради темеља безбројних добара, да бисмо сами себе осветили и утврдили нашег ближњег». Један древни хришћански спис вели: «Не прави раздор, и мири оне који се свађају!».

Драга наша децо духовна,

Данас је свету потребнији мир него икада. Зато се помилимо Богомладенцу, Господу Миротворцу, да нам пошаље вишњи мир ради спасења наших душа, као и мир целоме свету. Да престане братоубилачки рат међу православним народима и усели се међу њих «мир Божији који превазилази сваки ум» (Филип. 4, 7). Да и нама каже као Својим Светим Апостолима: «Мир вам остављам, мир свој дајем вам...» (Јн. 14, 27). Нека се Његов мир усели на наше Косово и Метохију. Нека се усели у срца ваша, у домове и породице ваше. Нека Његова љубав победи сваку мржњу. Јер ко има мржњу нема љубави. Међутим, свакодневно видимо да има оних који не желе мир. Зато се држимо речи Апостола незнабожаца: «Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима» (Рим. 12, 18). Јер ћемо тако показати нашу љубав која доноси мир и радост, плодове Духа Светога (Гал. 5, 22).

Неизмерно се захваљујемо свима који су приложили нашој Епархији, манастиру, црквама,



и свакоме коме је била потребна помоћ, а особито својима по вери (Гал. 6, 10).

Из дубине душе и срца све Вас очински поздрављамо радосним речима:

**МИР БОЖИЈИ
ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

**СРЕЋНА И БОГОМ БЛАГОСЛОВЕНА
2023 ГОДИНА СПАСЕЊА!**

Ваш молитвеник пред
Богомладенцем Христом,

+ Миливојан



ОТЕЛОВЉЕЊЕ ХРИСТОВО И НАША ТЕЛЕСНОСТ



протојером-монах Марко Радмановић

Христос, кроз сопствено оваплоћење, постаје не само спаситељ него и пут, истина и живот (Јн.14,6), нашим животима какви јесмо и какви треба да постанемо. У овом кратком раду ћемо се осврнути на тему наше телесности и њеног смисла.

Зашто и да ли је тело битно у икономији спасења? Питање је на месту поготово ако узмемо у обзир Христову реч да је душа претежнија од тела. Са друге стране, апостол Павле каже да је тело храм Духа Светога (1Кор. 6,19). Дакле, у овом раду покушаћемо да помиримо ова два аспекта у нади да покажемо да је човек пре свега једно психофизичко биће. Саздано од самог почетка као тело и душа у нади на васкрсење и живот будућега века.

Међутим, у првим вековима хришћанства наилазимо на учења где се тело представља као зло које припада накнадном стварању које није од Бога. Тај негативан, чак и злбан наратив проналазимо у делима приписаним докетизму, гностицизму, манихејизму. Тело постаје проблем код одређених теолога, попут Оригена а нарочито Евагрија Понтијског. Тело је у њиховим делима до те мере ниподаштавано да је упитно да ли су људи заиста увек били телесни. По оваквим виђењима човек је

гледан кроз дуалистичку призму, која је била веома популарна, јер је на упрошћен начин објашњавала порекло зла.

Проблем телесности је био такав да је довео у питање реално очовечење, отеловљење Христово, из тих разлога Св. Апостол Јован започиње своје Јеванђеље речима и Бог постаде тело (Јн. 1,14).

Христово оваплоћење и васкрсење

Два догађаја која су централна и неразделива у јеванђељима су Христово оваплоћење (очовечење, отеловљење) и његово спасоносно васкрсење. По оцима Цркве, ова два догађаја представљају почетак и крај спасења. Његово оваплоћење доноси нову наду човеку. До тада, тело је сматрано оруђем, одећом човекове примарне стварности, његове душе. Ово је нарочито запажено код старих Јелина, попут Платона а поготово неоплатониста, код којих доминантну улогу игра душа, док је тело чак сматрано злим и сметњом души. Тело је гроб душе, каже позната Тимајева (Платонова) крилатица. Код јевреја, тело је гледано у позитивнијем аспекту, човек је у јудејској традицији једно биће, личност, како то описује јасно апостол Павле. Христово оваплоћење је било оспоравано и негирано. Арије је оспоравао

Христово Божанство, јер, по њему, не може Бог да постане човек, а да остане Бог. После Арија, многи други су ступили на сцену да слично осуде Христа својим ставовима. Евномије, Аполинарије, Несторије су одиграли једну трагичну улогу у историји човечанства покушавајући да Бога сведу на свој пали разум и на тај начин опишу оно што се у реалности описати не може.

Христово отеловљење је тајна која се не да описати али се да живети. Јер нас Христос позива да живимо, а не да калкулишемо и научнички приступамо тајнама које су ван нашег домета разума. Христово оваплоћење је уједно и потврда да нама као људима, иако смо у палом стању (израженом кроз смрт и телесне слабости), тело не представља проблем који можемо окарактерисати као нешто што је зло или што води ка злу. Напротив, тело изражава хтење душе, и Христос нас упућује да, као телесно-душевна бића, ходимо ка Њему који сам постаде Тело.

Христос је живот и дарује живот. Из тих разлога лечи многе од телесних болести па чак и васкрсава из мртвих, како сведочи Св. Писмо. Оваква чуда су преукус онога што очекује човека о Његовом поновном доласку.

Као началник живота, Христос Својим васкрсењем, постаје први међу живима који васкрсава пропало тело. Он Га освећује, чини га светим благодаћу Духа Светог. Тако од прве тајне Христовог оваплоћења долазимо до крајње тајне Његовог васкрсења. Сав домострој спасења се огледа у

љубави Божијој коју показује и доказује Христос својим васкрсењем.

Аде где ти је победа, смрти, где ти је жалац! (1Кор. 15,55) Кроз спасоносну смрт и васкрсење, Христос постаје залог нашег васкрсења, а то се тиче нашег тела и телесности. Васкрсење је живот, тиче се нашег живота како га водимо и живимо, или у сагласности или против Христа..

Наша телесност

У овом делу ћемо покушати да изложимо какву улогу игра Христос у нашем спасењу, нарочито ћемо обратити пажњу на телесност и како данас посматрамо наше тело.

У првим вековима приметили смо да је тело оспоравано, чак је деградирано, престављено као зло. У савременом веку, а нарочито у постмодерном добу, тело је обожавано до те мере да изражава саму личност појединца. Из тих перспектива имамо један, сасвим нови тренд у човечанству, који тежи да човека сведе на чисту телесност. Имамо на уму човечији пол, боју коже, сексуалну припадност. Ови трендови, који заиста проблематизују човекову личност, а уједно и умањују улогу личности, узимају маха и постају јединобитна категорија која карактерише човека и културе.

Можемо рећи да извиру из једног не-хришћанског, или исправније речено против-хришћанског, разума који покушава да дестабелизује хришћанску културу на којој је вековима грађен западни свет. Ова





тема је битна али и преширока да би се са њом позабавили у овом кратком осврту.

Хтели смо само да укажемо да је тело узело примарну улогу у 21 веку и на тај начин дестабилозовало психофизичко биће које зовемо човек.

Човек је пре свега личност. По Георгију Флоровском, израз личност је највећи дар хришћанства философији. Личност, подразумева све оно што човек јесте а не само један сегмент, попут пола, боје, душевних стремљења итд. Личност обухвата све ове категорије, личност је тајна која се свакодневно открива. Но, исконско и истинско откривање

сопствене личности се одиграва у заједници са Христом. Само тада може човек да схвати да је заиста саздан по икони Божијој, да се огледа у Христу и на тај начин сагледа себе самог. Без Христа, човек може свој живот да сведе на телесни или ”духовни” живот који није реалан и остаје у оквирима смрти.

Наше огледање у Христу подразумева симфонију тела и душе. Наша душа сапостоји са телом, не може се изразити без тела. Телесност је такође факт друштва. Налазимо се у заједничарењу са другима, знамо једни друге телесно и на тај начин спознајемо њихову душу, карактер и радост, кроз такав живот

стичемо живот вечни по речима Христовим ”љубите једни друге.”

За нашу телесност је нарочито препоручен подвиг. Због палог стања у којем се налазимо и данас, људске емоције и страсти, које су уско повезане за нашу телесност, знају да нас привуку телесним страстима (=жељама). Лек за таква стања је управо подвиг, али не самостални, него у Христу који је начелник сваког подвига.

Иако није имао греха, Христос је исказивао емоције, што потврђује његово реално отеловљење, али те исте емоције су биле преображене, биле су освећене, што је дато и задато човеку да учини и постигне.

Само у сарадњи са Христом човек бива облагодaћен Духом Светим, и на тај начин постаје сасуд Духа Светог, телесно, душевно и духовно. Кроз подвиг човек се вежба и пролази кроз једну катарзу, чишћење познавајући самог себе у Христу по чијој је и слици (икони) саздан. На тај начин, телесност постаје смисаона и изражава најлепше плодове душе. У супротном човек од свог тела чини идолопоклонички храм, а не храм Духа Светог. Из тог разлога је потребан подвиг у Христу али и учешће у Телу Христовом. Храм Божији освећује човеково тело али и душу. Сабрани у Цркви, и душа и материја се спасава.

Кроз учешће у Храму и Телу Христовом, кроз живот подвига у Христу, човек се освећује у благодати Христовој и спознаје свој смисао и радост учешћа у љубави. Радост нова и неизгасива,

то је предукус Царства који се живи у простору и времену наше психофизичке егзистенције. Ова реалност, код светих угодника Божијих, је очигледна и после телесне смрти. Наиме, мошти светих, који постају сасуди Божији и после смрти остају целовите, постају моћни, одакле и долази израз мошти, не зато што су такви сами по себи већ из разлога што су сасуди Духа Светог, они који изражавају и сведоче свима нама моћ Духа Светог који освећује нашу палу природу.

Закључак

Две, на први поглед антитезе, које смо навели на почетку нашег осврта, Христова реч да је душа претежнија од тела и апостола Павла који каже да је тело храм Духа Светог, су у суштини једна те иста проповед. Тело не сме бити претежније од душе, али исто тако човек није просто једна душа, већ душа која кроз сагласност са Христом у ствари освећује целовитог човека, чинећи га храмом Духа Светог.

Са Христом и наша телесност игра улогу у домостроју спасења, изражава нашу душу, саспасава се са душом и реализује човека као истинску личност.

На крају овог рада желео бих се захвалити на великој подршци и помоћи брата у Христу јеромонаху др Василију Гавриловићу.



ЦРКВА И ПОСТОЈИ РАДИ ГРЕШНИКА РАДИ НЕСАВРШЕНИХ РАДИ СМРТНИХ

Николај Берђајев

Одломак из есеја: *О савршенству
хришћанства и несавршенству Хришћана*

Наша савременици, који су се удаљили од хришћанства, сматрају да је хришћанска Црква дужна да се састоји од савршених људи, од светих, и осуђују Цркву јер је у њој толико грешних људи, несавршених, толико лоших хришћана. Видите како и обичан аргумент против хришћанства јесте свеаргумент. Али у томе и јесте непознавање природе Цркве, заборављање њене суштине. Пре свега, Црква и постоји ради грешника, ради несавршених, ради смртних. Црква је одувек силазила у грешни свет и дејствовала у сред стихије света, дејствовала међу погруженима у греху. Црква – божанска по своме пореклу и вечна по својој природи – делује на земљи и у времену, она није остала у висинама васељене далеко од грешног света што се грчи у мукама; она је, пре свега, дужна да помогне таквом свету, да спаси његов вечни живот – узнесећи га до неба. Суштина хришћанства је у сједињењу вечног и пролазног, неба и земље, божанског и људског, а не у одвојености од пролазног, од земље, од људског. Временом, људско је било дужно не да пориче и одбацује него да се просветли и преобрази.

У време првих векова хришћанства у Цркви је постојао секташки покрет монтаниста који су доказивали да се Црква састоји искључиво од савршених и светих, односно да из Цркве треба избацити грешнике и не-савршене. Црква је за монтанисте била заједница људи који су примили дар Светога Духа. На тај се начин већи део грешног хришћанског човечанства налазио изван Цркве. Изворно црквено учење је осудило монтанизам и утврдило тумачење Цркве по коме она јесте спасоносна Црква грешника. Свети се јављају као заштита и помоћ Цркве, али се Црква не састоји искључиво од њих, јер њој припада човечанство у свим ступњевима духовног усавршавања, човечанство које се спасава од сопственог греха. Црква на земљи, онда, јесте војујућа Црква која се бори са злом, а не прослављена Црква, јер још није уздигнута до славе. Сам Христос је био са страдалницима и грешнима због чега су га фарисеји и оптуживали. А Црква Христова је дужна да буде слична Христу, она не може бити само уз честите и савршене, она је пре свега позвана да буде са онима који су духовно пали. Хришћанство би, признајући једино чиста и савршена бића, било фарисејско хришћанство. Сажалење, попустљивост, милосрђе према ближњима у свим њиховим гресима и несавршенствима

јесте дело хришћанске љубави, јесте тражење хришћанског савршенства. Зато, огласити хришћанство кривим за земаљски кал који се прилепио уз Цркву, на њеном историјском путу, није ништа друго до фарисејство. А тешко да су и сами тужитељи тако чисти и савршени.

Монтанизам је пример лажног максимализма у хришћанству, а такав максимализам открива своју нехришћанску природу јер представља духовну гордост – и зато у њему нема љубави и зато то јесте лажни морализам. Лаж максимализма се налази у томе што ви не одређујете себи максимална правила, већ другима. Ви осуђујете друге људе јер нису остварили максималну чистоту, савршенство, светост, а сами не мислите јесте ли остварили максималну чистоту, савршенство, светост. Они који су стварно достигли савршенство и светост по правилу не осуђују друге. Свети, и духовни оци благи су према људима. Максималне захтеве увек треба постављати себи а не то захтевати од других; у противном то је лицемерје и фарисејство. Хришћанство је религија љубави и оно уједињује у себи максималну мукотрпност и строгост према себи, а благост, милосрдност и доброту у односу према ближњима. Такође, они који осуђују хришћанство на основу грехова хришћана не би могли ни сами да испуне највише захтеве хришћанства, штавише они и не покушавају да то учине. Критика савременика јавља се искључиво ради оправдања њихове мржње према хришћанству и оправдавања

што су издали хришћанство. У ствари, они се прикривају лажном моралношћу.

Хришћанство се у том погледу веома разликује од толстојизма који представља апстрактни морализам. Лав Толстој потпуно и жестоко критикује такозвано историјско хришћанство и често његова критика јесте фактички праведна. Толстој говори да се хришћанство исповедало као апстрактно учење, не учествујући у животу и не испуњавајући завете Христа. За њега самог хришћанство се исцрпљује у духовном животу Христа, у садржају Христових заповести; тајанствена, мистична страна хришћанства њему је била непозната и страна. Он је сматрао да све зависи од истинске спознаје и да је лако остваривати оно што је спознато. Ако схватиш истину животних закона, закон Господара живота то јест Бога, онда ћеш такву силу лако спознати. Толстој није признавао човекову слободу, као што није схватио зло скривено у дубини човекове природе. Зло је за њега увек било последица лажне спознаје, погрешног схватања живота. Он је сматрао да је избор зла у спознаји а не у вољи, не у слободи, па, следствено томе, он победу над злом није налазио у Божијој помоћи, у благодати; по њему било је потребно само изменити схватање. За Л.Толстоја Исус Христос није био Искупитељ и Спаситељ него велики учитељ живота, проповедник животних правила и моралних заповести. По Толстоју је веома лако остварити хришћанство у животу, значи хришћански живети, зато што је лакше живети по закону



љубави, једноставније, корисније и разумније него по закону мржње, какав је иначе живот света. Он је говорио да је Христос поучавао како да се не чине глупости. Али хришћанство није остварено у животу, Христове заповести нису испуњене – чему је допринело лажно богословско учење усмеравајући целокупну заинтересованост на личност Христа, полагајући све на савршенство његовог искупљења, на Божију благодат.

И Л. Толстој се онда грубо обрушава на црквено хришћанство. И он је у праву када сматра да је потребно веома озбиљно односити се према хришћанству, када призива на испуњење Христових заповести у животу, али је он у страшној заблуди када мисли да је то лако учинити, јер је зато потребно само исправно сазнање, или када мисли да је то могуће учинити без Христа Спаситеља, без благодати Св. Духа. Толстој олако захтева од људи максимализам у испуњењу Божијих заповести и запада у лажни морални максимализам. Њему самом није било тако лако да испуни у животу учење које је сам исповедао, он није могао то да учини до саме смрти, и зато је једино пред саму смрт напустио своју породицу и постао путник на свега неколико дана. Учење Л. Толстоја и његов животни пут веома су поучни за нашу тему. Л. Толстој је, наиме, критиковао целокупно хришћанство у периоду до њега и сматрао истинитим једино своје сопствено хришћанство. Он је критиковао велики број људи за неморалност

јер се они не одричу својих имања, не баве се физичким послом, једу месо, пуше итд. Па ипак, ни он сам није имао снаге да оствари морални максимализам у сопственом животу. За њега се љубав претворила у безблагодатни закон и у извор осуде.

Али Толстоју се не може спорити истанчан критички дух, јер је он многе тачности казао о гресима хришћанског света, и о гресима хришћана. Он је оправдано раскринкао нехришћански карактер друштва и културе. Само хришћанство, међутим, он није приметио код хришћана, и површно гледајући није видео хришћанство које је иза греха, иза несавршености, иза развратних хришћана. Гордост његовог разума спречила га је да постане обожени хришћанин, он није примио у себе Христа, за њега је Христос остао учитељ живота који делује споља. Л. Толстој је био генијалан човек, човек код кога је било присутно велико тражење Божије истине. Али огроман број људи који нису поседовали ни његову генијалност ни његову жеђ за Божијом истином критиковали су хришћане и само хришћанство не хранећи се у животу испуњењем никаквог савршенства, и не питајући се о смислу и оправдању живота.



ОД НЕПРАВДЕ ДО СПАСЕЊА

Радост и мир који сваки ум превазилази

Митрополит Николај (Хациниколај)

У војој трагичности живота се обично супротставља леком заборава. У том смислу ми и посећујемо неки велики тржни центар. Тамо на хиљаде људи трчкара незасито и изгубљено. Не схватајући, сви ми желимо да се заборавимо и да одложимо сваки философски проблем. Као да се прибојавамо да нам такав проблем, уместо олакшања, не изазове искушење и разочарање. И непрестано изналазимо начине како бисмо избегли стварност. Брига о куповини чини да заборављаш. Исто то чини и студирање, време проведено у центрима рекреације и забаве, радни простор. Све ово помаже да се заборавиш и да обманеш себе. Твоју мисао и интересовање усмерава на другу страну. И добро чини, јер живот се другачије не може поднети.

Међутим, постоје и друга места која те обавезују на размишљање. Простори тајанствени, чудесни, но простори који плене. Рецимо, на једном аеродрому је много формалних долазака и одлазака људи, али се и растанци, као и састанци, збивају с веома дубоким смислом. Растанци који крију бол агоније или непознатог, и састанци који изражавају неизрециву радост поновног виђења, једног успеха или једног

познанства. Тамо имаш времена да чекаш. Имаш времена за емоције, за одушевљење, за патњу, за размишљање.

Посета опсерваторији и гледање кроз телескоп не могу те оставити равнодушним, без плодних мисли. Видиш оно што никада ниси уочио. Видиш онако како никада не би могао замислити. Схваташ шта значи нешто велико и далеко. Дотичеш се појмова као што су безгранично и вечно. Истовремено, осећаш се незамисливо малим. Гледаш далеко и упознајеш оно што је у теби, дубоко у теби - можда као никада до тада. Упоређујеш себе с безграничним, непознатим, готово вечним. На чувственим начин осећаш своје ништавило, своју смртност покрај себе, своју маленкост убедљивом и константном. Желиш да се закачиш за нешто. Смишљаш али не успеваш. Покушаваш да заборавиш, али не можеш.

Али и затвори су простори у којима се преображава и преобликује логика. Млади момци, свеже девојке, наши суседи иконе Божије. Уместо да украду живот, краду од свог живота. Пљачкају живот који им не припада, претварају се у изворе освете, у znalце пропасти, у представнике неприродног зла и непромишљене суровости, у оруђе нељудских



порива, те завређују изолованост, болесни суживот, друштвено одбацивање, казну, тешке оптужбе, раздвајање, пропалу будућност, нестанак нада, потпуно обезвређивање. Како је могуће да човек – “мало мањи од анђела” – живи под таквим околностима? Како је могуће да се заједно са помрачењем перспективе његове вечности замагли и његова земна будућност? Може ли један човек бити само погрешна прошлост? У погледу неких затвореника видиш такав бол, такву недоумицу, покајање, толико истине! У једном трену се може распасти цео живот. Зашто Бог, Којег кажу да свима подједнако пружа прилике, допушта неуспехе, несреће, неправде, и то оне које имају доживотне последице?

Мисао се зауставља и на психијатрији или на установама које прихватају особе са умним недостацима. То је немогуће издржати. Недавно сам посетио један такав центар, пришао ми је неки момак од својих двадесет и пет година. Привукла га је моја брада, епископски штап и панагија. Био је као мало дете. У почетку је покушао да ме загрли, али су га његови спазми натерали да ме сасвим незграпно удари. Оборио ми је наочаре. Срушио је мене, иако то није желео, и грубо се простро по мени. Видевши на мом лицу израз бола, из себе је почео да избацује неартикулисане крике. Овај човек није могао да изрази своју љубав, није се могао радовати своме животу, у немогућности је да разуме радост и жал, да уочи очигледне разлике. Затворен у једној установи,

заједно са другим људима, не одлучује ништа у свом животу. Његова слобода воље сабијена је на најмању могућу меру. Колико је он човек? Колико припада себи и колико га ми, његова околина образујемо и уређујемо? И ако је и најмањи део онога што је Бог дао сваком човеку, зашто га је створио таквог да није у стању сам да се изрази, да његови сродници трпе, да друштвени осећај пати, а логика се распада?

Но, тамо где тону све константе овога света, наступају установе медицине. У њима заједно станују највећа радост и неподношљив бол, агонија и нада, снажна жеља да будеш добро и твоја дубока потреба да се и други излечи, љубав према овом животу и потрага за другим или... неким другачијим животом.

Једна посета неком дечијем онколошком центру или некој установи која негује особе са посебним потребама, руши твоју логику, растрже твоје осећање, разара твој унутрашњи мир, изазива егзистенцијално одбацивање света, друштва, настојања, перспективе...и рађа питања о разлогу постојања, о начину суочавања с њим, о томе шта је вредно а шта не, о власти о Богу. како је могуће да Бог постоји заједно с овом трагичношћу и неправдом? Ко би од нас да је Бог створио такав свет? А и зашто би? Да ли је могуће, на крају крајева, да људска природа крије више добротe од оне Божанске? И у коначној анализи, ко и шта је Бог? Погрешни стваралац? Стваралац погрешног света? Побеђено од

стране зла - добро? Свети који нема сву силу? Свесилни који нема савршену љубав?

Једина одбрана ти је да све ово потиснеш из активног сећања. Дистанцирање од мотива с једне стране, и време које пролази с друге, то су устаљени механизми који анестезирају проблем. Међутим, нису у стању решити га. Разни надражаји се с времена на време јаве тамо где се најмање надаш и проблем буде из сна? Понекад је потребан неки одговор, неко решење, једна потпора, мало наде. Запажање разочарава. Логика је недовољна. Ако не изазову на размишљање, стереотипни религијски одговори не убеђују. Оно што уверава јесте вера. Она све ово некако грли. Преображава: из проблема којег се бојиш у прилику коју тражиш. Вера је једносмеран пут. Само да је аутентична; и истинска.

Пре неког времена неки моји пријатељи затражише од мене да посетим једног парализованог момка. Нису ми изнели детаље осим да је он сам тражио да се сретне са мном. Нешто је начуо о мени, и тражио да се упознамо. Много је заинтересован за науку, рекоше ми. У петој години су му установили Дишенову мишићну дистрофију.

Одох му у посету. У дворишту његове породичне куће чекала су нас оба родитеља. Озбиљни, али мали људи отвореног срца. Изгледало је да су пресрећни што се упознајемо - нисам разумео зашто - и обилато су изражавали захвалност што им указујем част

доласком у њихов дом. Њихов благочестиви и радосни пријем је изражавао, не речју него ставом и понашањем, да је њихов живот садржао изненађење радости. Нешто ретко и неубичајено, чиме су се поносили. Оно нашта су ме моји пријатељи припремили није се никако слагало са оним што сам као почетни импулс доживео. Нисам уочио никакав траг бола, па ни показатељ зле судбине. Владао је танани осећај величанствености. Попесмо се уз степенице и невољно уђох у салон. Накратко застадох, јер помислих да ћемо ту сести.

- Дођите у Ставрину собу. Ту је наш дика, наша радост и благослов, говоре ми искрено, не лажно нити дволично.

Улазим - видим њихову радост и благослов! Један младић, око тридесетак година, испружен на кревету, покривен ланеним ћебенцетом, већ пет година не може покренути своју главу, веома тешко и свој поглед помера, али споро помера своје усне и кажипрст десне руке. Апарат с кисеоником помаже му приликом дисања. Савремени технолошки апарат микрофонски појачава његов глас, а један други покрете његовог прста обликује у текст и слику. Дигитални екран изнад његове главе представља његовог блиског друга и саговорника, а напредни информатички програм му помаже да слуша беседе, да се дописује, да компоује музичка дела, да се одлично користи мултимедијалним садржајима, стварајући генијална дела, да изрази свој богати свет. Топло



показује своју радост због моје посете и, наравно, своју благодарност због... труда који сам поднео.

- Ставро, много тога сам чуо о теби, зато сам дошао - кажем му.

- Зар ме не видите оче? Шта бисте о могли и чути? Ја сам за Вас чуо, па сам жарко желео да Вас упознам - одговара, сричући споро, тешко померајући своје усне, без икакве гестикалације лица.

- Зар се можемо упоредити ти и ја? Ја сам један привилегован лажно успешан човек. Ти си херој којем је учињена неправда - усуђујем се да наставим, видевши да цела атмосфера трпи сурову истину.

- Вероватно сте благословенији од мене, но не и неко ко је привилегован - одговара ми.

Начини предах. Дијалог му отежаваше дисање. Поче писати по екрану: Слушам Бога, јер је у искушењу мог тела оживео моју душу која се не може наситити путовања по најлепшим пределима умног света. Када бих био као остали људи, не бих се могао радовати Божијој љубави. Сада уживам у њој.

- Којој љубави? - усудих се упитати, мало провокативно, убеђен да ћу добити најлепши и најуверљивији одговор.

Помери своје очи и лагано се осмехну.

- Оној о којој Ви говорите у Вашим проповедима - одговара ми. Начин на који их изговарате указује на то да долазе изнутра. Ја желим да Вам кажем и да су веома истинске. Љубав треба да буде истинска, није довољно да је само ауторитативна.

Следи кратка тишина.

- "ВЕОМА САМ СРЕЂАН!!!" - пише на екрану. "ЧАК НИ СВОЈЕ РОДИТЕЉЕ НЕ ЖАЛИМ ШТО СЕ ТОЛИКО МУЧЕ ОКО МЕНЕ, ЈЕР СУ И ОНИ СРЕЂНИ. БОГ ЈЕ С НАМА, МА ШТА ГОВОРИМ? ОН ЈЕ У НАМА, ЦЕО РАЈ ЈЕ СМЕШТЕН У МОЈОЈ СОБИ".

- Зар ти уопште не навиру мисли безнадежности и негодовања?

- Негодовања? Зашто? "ЈА ЖИВИМ ИСТИНСКИ" - пише на екрану.

- Шта очекујеш од живота?

- Само да завршим компоновање неких дела, а после тога могу да одем. Под овим околностима Бог је овде веома стваран, али ближи чим завршим с овим задацима овде. Мало ми је жао родитеља, што ћу им недостајати, али теши ме то што ће се одморити и што ћемо се поново срести.

Промених тему. Односно, ухватих се у разговор с родитељима који су се све време дичили својим... чудом. Требало је Ставра да се одмори. Почастише ме, испричаше ми своју причу, историјат болести, и своју радост

за ово дете које је од своје осме године потпуно зависно од других.

Имам још једног пријатеља. Одбија да седи у колицима да се не би приковао за њих. Има још четворо браће и двоје предивних родитеља. Студент је права и отац га уз мајчину помоћ, или с неким другим, свакодневно дословно вуче где год је неопходно. Његове ноге га не могу носити, не може да нагази, нити да их помера. Свуда га други носе. Ако би га где ставили да седне, у том положају би с великом муком остао. Ум - "жилет". Психички савршен. Осмех мало незграпан, због проблема са мишићима лица, али постојано радостан и изражајан. На свако провокативно питање спремно одговара - пун доброте, радости и оптимизма.

- Драги пријатељу, Нектарије како се радујем што те видим.

- Није ли ти заморан толики труд, толико потрошено време зарад неколико сусрета?

- Неколико тренутака сусрета су вреднији од било какве муке. Ма шта то говорим? Нема никакве муке. Само радост, само срећа. Врло сам срећан. Помаже ми и татица. Слава Богу!

- Слава Богу за твог оца?

- И за мог оца и за све. Бог је веома добар према мени. Дао ми је два вредна ослоња. Љубав свих вас, и моју веру. Уз њихову помоћ ја корачам кроз овај живот. Незамисливо сам радостан. Дође ми да потрчим. Мислим да бих

успео. Ма шта то причам? Па ја већ трчим.

- Хоћеш ли ми рећи нешто? Увек те виђам радосног. Никад не губиш морал? Никад не падаш?

- Никад - одговара бритко. Ја сам срећан.

Предложио сам му да се повеже са једним живахним друштвом младих људи које, ревносно аутентично окупља један млад свештеник. Нисам га послао како би се њему помогло, колико да би он другима био од помоћи. Цело друштво је он духовно оснажио. На свој начин, својим стилем, својом унутрашњом снагом, својом слободом и узвишеношћу, својом изворном радошћу изменио им је перспективу, приземио их је у животу, показао им је шта значи истина и радост. Заволео је и био вољен неизмерно.

Пре неког времена је свештенику упутио једно писмо, написано веома спонтано:

"Поштовани наш духовни оче Георгије, Целивам Вашу руку и просим Ваш благослов. Желим Вам захвалити за велики дар, који сте ми подарили. Нови Завет, који никад нисам истраживао. Постао ми је најбоље друштво и слатка утеха. Сваки део који истражујем јесте свеж дах у мом животу. Више се не плашим ни дању ни ноћу. Када га додирнем својом руком, страх несигурности за моју будућност нестане.

Желим вас уверити да од дана када сам вас упознао, Ваш отачки глас и онај безгранични загрљај



Неколико тренутака сусрета су вреднији од било какве муке. Ма шта то говорим? Нема никакве муке. Само радост, само срећа.

љубави учинише ме неизмерно срећним. Такође Вам желим топло захвалити, из дубине душе, за све добро што сте ми учинили. Желим, жудим свим бичем својим да Вас виђам, да вас слушам, да будем поред Вас, онолико често колико родитељи могу да ме доводе.

Поштовани мој оче, молим Ваш благослов, а знам да он умно стићи до мене док будете читали ове редове, крадући мало Вашег драгоценог времена.

Топло Вам захваљујем.
Нектарије”

После свега овога Нектарија не можеш жалити. Нити га се бојати. Осећаш да има неисцрпне изворе трпљења. Ништа га не може сломити. Једноставно му се дивиш. Дивиш се личности и снази људске природе, али и другачијости Божанске логике. Нектарије још много тога подноси. И Бог дозвољава много тога...

Недавно, сасвим изненада, услед срчаног удара, његов отац одлази из овога света, остављајући га без потпоре свог драгоценог присуства, оптерећеног страховима за своју будућност. Остављајући га да неизмереним напором духовне снаге, вере и достојанства на својим плећима понесе своју нову,

изненадну...”неправду”. Није ли било довољно његове драме? Чему овај неочекивани горки додатак? Тако је достојанствен! Зар би сметала нека награда утехе тако добром ученику универзитета бола и искушења? На крају крајева сам догађај не боли толико колико осећај неправде. Не патиш толико због нечега, колико због “зашто”? Нектарије је заслужио бољу судбину.

Но, он усправно прати свој пут. Наставља да размишља и да дела на другим таласима. Недоумице и питања попут зашто, уопште га се не дотичу. смирено чека покрај бројиоца разломка дужности и права овога живота, својим етосом свима показујући да му је место код имени - Оца Царства Божијег, заједно са светим људима над којима је учињена неправда, с озлојађеним мученицима, гоњеним исповедницима, с прослављенима којима је некада учињена неправда, са “закланим јагњетом” Откривења, с Распетим Царем Славе. Његов лик сада исијава тајанствену величину, свештени израз, мученичку славу. А његова реч преноси надсветовну наду, необјашњиву благодат, радост друге димензије. Сија “као лице анђела”.

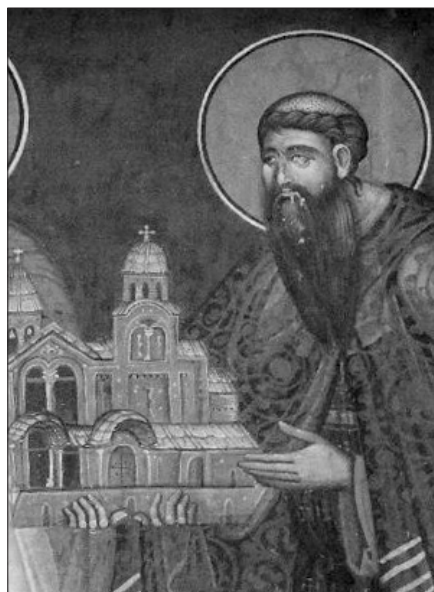
Из књиге – Тамо где се Бог не види.

Поводом седам векова од упокојења СВЕТОГ КРАЉА МИЛУТИНА

Свети Данило Пећки Архиепископ српски
Данило Други (1324–1337)

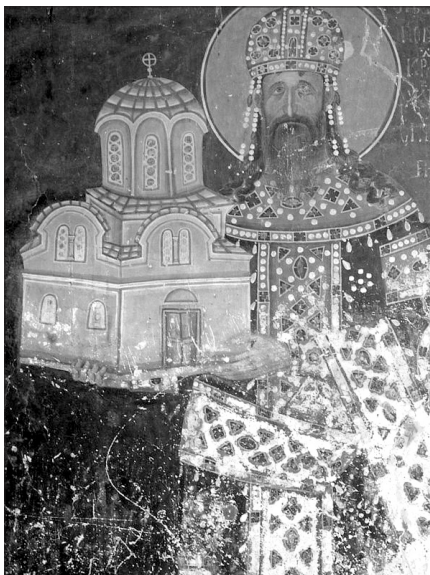
Из Живота краљева и архиепископа српских, „Житија и дела благочастивога и христољубивога и светороднога, моћнога и самодржавнога са Богом господина краља Стефана Уроша II, званог Милутина (1282–1321)”

О, ПРЕБЛАЖЕНИ И БОГОИЗАБРАНИ ДАН ТВОГА ПОКОЈА када су се свршавала пјенија и надгробне песме, како припада овом блаженом, пошто је многи плач и вапај био од оних који су ту стојали, и овај свеосвећени епископ Данило заплакавши из доброг срца, и тако бацивши се на тело овога блаженога, жалосно плачући говораше: О, јаој мени, слатки мој господару, зашто се брзо разлучи од нас, пастиру добри и чувару наш. Сматрам блаженим много пресветло лице твоје, које се озарило од пресветога Духа, којим и многоразумна светлост засија нама и именом силе крепости твоје разорише се превара и узбуне и лукаве силе безбожних поганика. Сматрам блаженим твој доброговорни језик, на који се изли сладост Духа Светога; сматрам блаженим



твоје златозарне очи, које су са милошћу гледале на ниште и убоге; сматрам блаженима твоје пречисте руке, које си имао увек пружене, дајући неоскудне дарове Богу и у божанствене цркве и неисказане милостиње ка ништима; сматрам блаженима твоје ноге које су ходиле незаблудним путевима богоугодних дела ништима и маломоћнима; сматрам блаженим, о преблаженим и богоизабраним дан твога покоја; ваистину сматрам блаженим и пречисти храм, у који се изволи

положити богољубазно тело твоје. Када је ово изговорио свеосвећени епископ Данило, заповедише да се спреме кола са изабраним кротким коњима, да положивши на њих тело блаженог и превисокога краља, и пренесу га ка спремљеном му гробу у цркву св. апостола Христова Стефана, у рукотворени му манастир. И када је ово заповеђено, положише његово тело на кола, и пођоше носећи тело блаженога. На многим местима јављали су се пукови војника, мислећи да постигну неку своју вољу и да уграбе нешто од оних који носе тело блаженога, јер у то време беше велики метеж; а видећи да се носи тело овога блаженога и као од неке огњене јарости паљени, бежаху опаки покривши лице своје. Преневши га у манастир св. апостола Христова Стефана, и ту учинивши све обично што је по законском уставу са свеосвећеним епископом Данилом, који је пренео његово свето тело, и са игуманом Савом, који је тада био у том манастиру, и са целим црквеним клиром, и све учинивши по законском уставу, и тако предадоше гробу свето и часно и блажено тело овога благочастивога и христољубивога и превисокога краља Стефана Уроша. И развијоше се сваки својој кући. А ми, вазљубљени, вођени нашим добрим крмитељем Христом, препловивши злу буру на валима и све што је нестројно у овом



погубном животу, дошли смо у тихо пристаниште мира, наслађујући се божанственим списима, и овима хранећи саставе душа и тела наших, као и медним саћем, јер пророк рече: Слатке су грлу моме Твоје речи, боље су од меда устима мојима. Јер кажем да нам требају многи трудови и подвизи, да се бринемо за богоугодне ствари, јер кроз њих можемо доћи у царство небесно. Као што смо сада проговорили о бившем животу овога христољубивога, чији је живот блажен, и смрт часна пред Господом; јер овај благочастиви кропљен росом духовне благодати, као неки добромirisни цвет преложи се на слатки и блажени сан; ваистину, љубимци, добро нам је време да проговоримо и после овога похвално слово овога благочастивога господина мога.

СЛИКАР БЕЗ РУКУ

ФАНТАСТИЧНА СУДБИНА ЛЕОНИДА ПТИЦИНА

Комсомолска правда

Леонид Птицин (1929–2017), био је руски сликар, родом из Псковске области. У 15. години остао је без обе руке, – разнесене су када је Љона демантирао мине у родном селу Кудевјеру. Доктори су му самим чудом спасли живот, али не и руке. Као последица те контузије, имао је поремећај при говору. Али то га ништа није спречило да упише Лењинградску Уметничку Академију и да постане сјајан сликар.

Задивљујућа судбина младога сликара

Још у раном детињству млади Љона је почео да црта. То су у почетку били просто неформирани покушаји по новинама и столњацима, затим кућице са оцаима и дрвећем поред. Родитељи су су се чудили његовој жељи за сликањем али су ипак то пре сматрали маном него надареношћу. Али када је Љона пошао у школу, тамо су његов таленат приметили и усмерили – дечак је почео да црта на школским зидним новинама. Затим је радио портрете вођа – који су били веома реалистични и добри.

А тада је почео рат. И сликање је морало да причека. Леонидова браћа су отишла на фронт и одмах на почетку погинула. Он је са родитељима евакуисан из Псковске губерније. 1944.

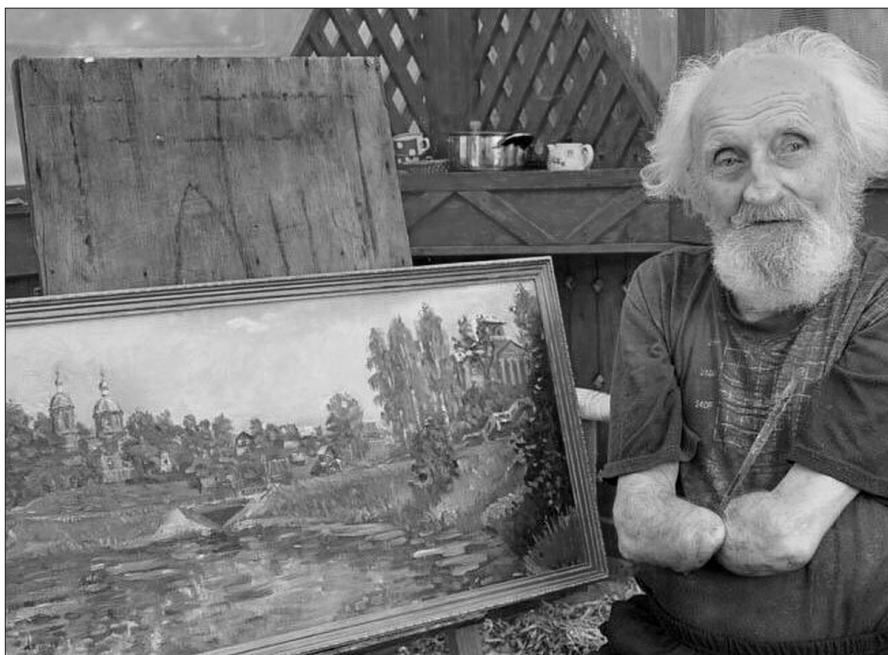
та територија је ослобођена и Птицин се вратио у родно село. Све је било разрушено и минирано. Стручњака за демонтажу мина у области није било, и тај задатак је пао у удео неколицини младића, који нису имали никаквих искустава у том послу. За време једног таквог деминирања Леонид је остао без руку. Пре тога је демантирао 70 мина, а 71. је била кобна.

Прича о човеку садашњице

Изгледало је да је са каријером сликара готово заувек. Али једном приликом неко је у дом Птицина донео књигу Бориса Полевага „Прича о човеку садашњице“, и након што ју је прочитао, поново је поверовао у себе. Књига о подвигу pilota Алексеја Мерјесјева, савремена психологија назвала би књигом самоисцелења или тренингом за повећање мотивације и живота у екстремним условима. Али за Леонда Птицина, то је била смерница како поново да почне живот.

Дуго је вежбао, сликао је дању и ноћу и након дугих месеци његова вежба је почела да даје резултате. Своје слике је уметник који није имао руке, сликао тако што је четкицу стављао међу лактове и пажљиво је водио по платну. Испочетка то није било добро, али Љона је био потпуно посвећен. Кроз пар година он је пошао да се упише на Лењинградску





Уметничку Академију, где је на препоруку В.А. Серова, секретара Президијума Академије, примљен као први студент са таквим телесним манама.

Једном када је скицирао на улици, млади сликар је видео прекрасну девојку, која је пролазила поред. Он је решио да се упозна са њом, мало су поразговарали, и затим је Дина отишла. Тад није било телефона а Леонид је није питао ни за адресу. Али судбина је уредила да се буквално за пар недеља случајно сретну у Лењинграду. И од тада се нису растајали.

Леонид Птицин је завршио Ликовну Академију и примили су га у Савез Уметника. Његове слике се сада налазе по изложбама не само у Русији, већ и у САД, Кини, Француској, Јапану. Сам сликар је

до краја живота био оптимиста и стално говорио да му је све у животу било добро.

Љона и Дина проживели су у добром браку и добили сина Константина, такође сликар. Дина је цео живот била његов верни помоћник. Срећивала је његов сликарски прибор и помагала, а он би је сачекивао на станици, када би се враћала из града, и носио цегере, што и није баш честа пажња коју мужеви дају женама.

Да је био сликар с рукама, скоро сви његови радови би били другачији, више софистицирани и личио би на милионе других. А овако имамо јединственог уметника, који је урадио толико преkrасних слика и проживео херојски живот дуг 88 година!

СТАВИ МЕ КАО ПЕЧАТ НА СВОЈЕ СРЦЕ ЉУБАВ ЈЕ ЈАКА КАО СМРТ

Виктор Франкл
Из књиге Зашто се нисте убили

Упркос свој примитивности, не само споља видљивој, него и унутрашњој, на коју је логораш принуђен, у логору је ипак било могуће продубљивати, мада само повремено, духовна стремљења. Осетљиви људи, навикли на богат интелектуални живот, можда су много патили (често су нежне конституције, али је оштећење њихове унутрашњости било мање. Од ужасне околине могли су се повући у живот унутрашњег богатства и слободе. Тако се и може објаснити парадокс да су неки логораши нежније конституције логор подносили лакше од иначе снажнијих природа.

Да бих то донекле разјаснио принуђен сам да се позovem на сопствено искуство. Како ли је било онда кад смо у рано јутро марширали од логора до радилишта? Заорила се команда: „Радно одељење, напред марш! Лево 2-3-4! Лево 2-3-4! Лево 2-3-4 и лево 2-3-4! Предњак, скрени! Лево-и-лево-и-лево капе скини!“ То ми још и сада одјекује у ушима. Код „капе скини!“ пролазили смо кроз логорску капију и рефлектори су били усмерени на нас. Ко није марширао бодро, добио би ударац. А још је горе било ономе ко је, због хладноће, капу навукао на уши, пре него што би то било дозвољено. Посртали смо у тами газећи путем по крупном камењу и по великим каљугама. Стражари су стално викали и

Виктор Емил Франкл (26. март 1905 – 2. септембар 1997) био је аустријски психијатар који је основао логотерапију, школу психотерапије која описује потрагу за смислом живота као централну људску мотивациону снагу. Логотерапија је део теорија егзистенцијалне и хуманистичке психологије. Логотерапија је промовисана као трећа школа бечке психотерапије, после оних које су установили Сигмунд Фројд и Алфред Адлер.

Док је био шеф Неуролошког одељења у општој поликлинничкој болници, Франкл је писао **Човекову потрагу за смислом** у периоду од девет дана. Књига, првобитно названа Психолог доживљава концентрациони логор, објављена је на немачком 1946. Енглески превод књиге Човекова потрага за смислом објављен је 1959. и постао је међународни бестселер. Франкл је овај успех видео као симптом „масовне неурозе модерног времена” пошто је наслов обећавао да ће се бавити питањем смисла живота. Продати су милиони примерака на десетинама језика. У истраживању из 1991. спроведеном за Конгресну библиотеку и Клуб за књигу месеца, **Човекова потрага за смислом** је проглашена за једну од десет најутицајнијих књига у САД.



гурали нас кундацима. Ко је имао јако израђављене ноге подупирао се раме свог суседа. Није се чула готово ни реч. Ледени ветар није подстицао на разговор. Кријући уста иза подигнуте крагне, човек који је ходао поред мене изненада шапну: „Кад би нас сад виделе наше жене! Ваљда је у њиховим логорима боље и не знају како је нама.“ Тада ми пред очима искрсну слика моје жене. И док смо се даље километрима оклизавали и посртали на крпицама леда, подупирући се међусобно и повлачећи један другог, нисмо проговорили ни реч, али смо обојица мислили на своје жене.

Погледао сам према небу где су се звезде гасиле и ширило јутарње руменило иза тамних наслага облака, али ми је у мислима, предочена свом снагом, била слика моје жене, Слушао сам њене одговоре, гледао њен осмех, њен отворени, охрабрујући поглед, који је тада био светлији од сунца које је излазило. Први пут у животу сам осетио истинитост онога што су толики мислиоци изrekli као последњу мудрост свог живота и што су толики песници опевали: да је љубав последње и највише до чега се људска егзистенција може винути.

Неко испред мене, на челу колоне, посрну и они који су били иза, попадале преко њега. Стражар је одмах навалио на њих и ударао их бичем. Моје мисли су на неколико минута прекинуте. Али убрзо су нашле свој пут из логорашког живота у други свет, па сам наставио разговор са својом вољеном. Питао сам је а она је одговарала. Затим је она питала а ја одговарао.

„Стој!“ пијук и лопату!“ Сви појурише у мрачну бараку да узму што бољи алат. „Зар не можете брже, свиње!“ Мало касније сви смо били на јучерашњем месту, у јарцима. Смрзнуто тло је крцкало под ударцима пијука, грудве земље су се откидале. Људи ћуте, ум им отупео. А моје мисли се непрестано баве сликом драге жене. Помислих: Можда више није жива!

Знао сам једино то, што сам добро научио, да љубав сеже много даље од физичког живота. Љубав налази најдубљи смисао у духовном бићу, у унутрашњости личности. Да ли је особа истински присутна или не, да ли је или није више у животу престаје, донекле, да буде важно.

Заиста нисам знао да ли ми је жена жива, нисам то могао да сазнам јер у логору није било могућности за дописивање, али у том тренутку је то престало да буде важно, није ми било потребно да знам. Ништа не би могло да поколеба снагу моје љубави и мојих мисли, ни слику моје вољене. И да сам знао да ми је жена мртва, мислим да бих наставио да призивам њен лик и да би мој разговор с њом био једнако жив и окрепљујући.

„Стави ме као печат на своје срце: љубав је јака као смрт“ (Песма над песмама, 8,6).

МОНАХ ПРИКОВАН ЗА КРЕВЕТ ХРИСТОС ЈЕ СВЕ

heavenlypathnews.com

Упркос свим сличностима вероватно сваки човек веру доживљава на свој начин, као што је то случај са доживљајем света и самог живота. Иако су уопштавања увек ризична и једнострана чини се да данас код нас, а и у свету, преовладавају следећи типови верника: утилитарниактивистички, интелектуални, морални, социјални, национални, естетски и аскетско-духовни тип.

Прикован за кревет монах Софроније, из братства критског манастира Гувернето који болује од неизлечиве смртносне болести моторних неурона, дао је шокантан интервју 2018. године на Критској националној телевизији уз помоћ оптичког система за куцање. Прича у којој је у главној улози човек који је напустио студије на врхунским универзитетима у САД да би се посветио Богу. И све то непосредно пре него што му је ретка болест покуцала на врата и за мање од пет година га оставила прикованог у кревету.

Новинар ТВ: Кажу да бол употпуњује постојање. Да ли ово доживљавате и како?

Монах Софроније: Бол је велика школа и учи самоспознаји која води братољубљу и на крају божанском. Бол те смирује и смирењем наша срца омекшава, отвара их Богу и ближњима.

Допирем до људи широм света који пате од физичких или менталних болести. Уз Божију помоћ, искуством у мом кревету бола, разумем их, макар толико да им кажем утешну реч, реч Христа нашег.

Данас је у свету толико усамљености и превирања и страха. Ми хришћани који имамо Божји дар познавања Христа морамо са својим ближњима делити радост, мир и љубав која је Христос. Није ли то циљ нашег постојања - да се сви спасу?

Шта бисте рекли некоме ко жели да буде еутаназиран?

Живот је дар од Бога свима нама. Сада када сам у кревету разумем ово више него икада. Нико од нас није дошао у овај живот својом вољом. Па како можете да прекинете свој живот када он, у суштини, не припада вама? То је по мом мишљењу проблем нашег времена, оно гаји модерног човека у себичном начину живота, одсеченог од друштва, породице, комшилука, завичаја итд. што резултира мишљењем и илузијом да смо независни, само-возећи у овом свету.

Мислим да је погрешан поглед на живот оно што људе нашег времена води од духовног до телесног самоубиства. Разумем да пацијент не жели да постане терет другима или не жели да његови најмилији виде како пати. Ово је веома



понижавајуће - знам све добро. Али смирени имају Царство Божије, а не себични.

Да ли мислите да бисте имали исти став према болу да немате веру?

Без Христа бих био у хаосу. Постоји још један бол који је болнији од бола о коме говоримо. И то је бол који осећа душа када јој недостаје присуство Бога, који све оживљава и даје смисао овом људском болу. Одсуство Бога из живота људи је данас најболнији и најнеподношљивији бол.

У кревету бола долазе тренуци због којих доводите у питање Бога и своју веру?

Напротив, то ме повезује са Богом и осећам Његову љубав и присуство интензивније. Али, то не значи да не долазе и тренуци људске слабости. Хришћанину је потребна вера, снага и храброст. Бог нас никада не напушта.

Како бол може постати благослов? Шта може значити “живот” када сте заглављени у кревету бола?

Бол и тешкоће су понекад неподношљиве за човека. У овим тренуцима интензивније осећам присуство и утеху Божију. Мислим да Он може дати одговор на ова питања пошто га добијем у својим тешким тренуцимама када се фокусирам на измученог и распетог Христа. Он је био први који је бол претворио у благослов. Њиме је живот на Крсту прослављен и остао је у историји као Цар Славе. То је узор и уједно утеха сваког који пати.

Које су потешкоће ваше болести?

Имам АЛС/МНД - болест Стивена Хокинга. Не постоји лек. Парализован сам, померам само капке и усне. Не гутам, храним се директно кроз гастроинтестинални тракт. Не дишем сам, осим уз помоћ вештачких плућа. Могу вам рећи детаље, али довољно је рећи да не могу ништа да урадим без помоћи некога ко се брине о мени.

Док сам био у свету био сам веома независан, у извесној мери чак и веома себичан. Сада када не могу ни најмање без неког другог, види зашто нас је Христос учио да будемо сједињени у једном телу. Потребни смо једни другима, да будемо у заједници и јединству са ближњима.

Колико година сте у кревету и како комуницирате?

Стално сам у кревету 6 година. Комуницирам компјутерским системом који ми омогућава да пишем очима. Хвала Богу! Видите како добри Бог спасава!

Шта сматрате да сте добили као најпозитивније од ваше болести?

Без сумње, најпозитивнија ствар је моја веза са Богом, кроз коју осећам како ми Његова љубав испуњава срце.

Какав је ваш однос са вашом браћом у светом манастиру Гувернету након болести?

Осећам се веома благословено у светом манастиру Гувернету. То је свето место под заштитом Девнице Марије. Доживљавам снажно присуство Светог Јована Отшелника и других мученика – испуњено је благодаћу. Благодаћу

божанске икономије. Имам блаженог вођу, старца Иринеја, човека Божијег, пуног љубави. У братству постоји свежа Љубави и имамо скромне старце који сваки дан воде добру борбу. Брину о мени са пожртвованом љубављу. Даћу вам пример љубави која тамо постоји: сазнао сам као искушеник за своју болест и тада сам знао да је неизлечива.

Кад сам сазнао шта ће ми се десити, рекао сам старцу да нећу да будем на терет братству и да се нећу замонашити. Али игуман и

сви оци су рекли да ме желе таквог какав јесам.

Таква је љубав Христова.

Шта бисте желели да поручите гледаоцима који вас тренутно гледају, пацијентима?

Живот без Христа уопште није живот. Са Христом у центру вашег живота имате љубав, мир и живот има друго значење.

Као што је Свети Порфирије рекао: „Христос је све“.



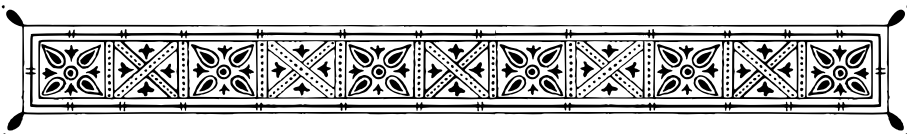
Старац Порфирије Кавсокаливит

Фанатизам нема везе са Христом

Фанатизам нема везе са Христом.

Буди истински хришћанин! Тада нећеш никога погрешно разумети него ће твоја љубав све покривати. И према иноверном буди хришћанин. То значи: поштуј га на учтив и племенит начин, не базирујући се на његову религију. Можеш се наћи при руци муслиману у невољи, разговарати и дружити се с њим. Треба да поштујеш туђу слободу.

Као што Христос стоји пред вратима и куца, али их не отвара силом него чека да га душа човекова сама слободно прими, тако и ми треба да се односимо према свакој људској души.



Исидора Секулић

Ако језик нестане, нестане и народ

Чиме претрајавају и надживљавају време текстови?

Да ли само идејама, да ли и естетиком осећајних вредности? Да ли можда и језиком? Неко ће рећи отсечно: идејама се држи текст. Да, али под условом да идеје држи језик, то јест, да је идеја добила пластичан и ауторитативан израз кроз зрео и моћан језик, макар и застарео језик. Али, рећи ће онај неко, језик не само да стари, него чили и умире, долази други. Није сасвим тако. Језик, као богата шума, отреса лишће, наравно, и заодева се новим, али не умире језик цео; не изумире шума ако се занављају гране и зеленило. А ако неки језик умре доиста, умро је онда доиста и народ.



НА ПРАГУ КРУНА

Кад је Свети Павле био слепи Савле

Вањка Гагић

“Гдје је мудрац? Гдје књижевник? Гдје препирач овог вијека? Зар не претвори Бог мудрост овог свијета у лудост?”
(Кор. 1,20)

Таршанин Савле, син рабина из племена Венијаминовог је по Божијем промислу, стасао прво у фарисеја и неумољиво прогонитеља хришћана. Од малена је учен да ух презире као иноверце, а онда се у сусрету са Христом, догодило ненадано обраћење. Од најватренијег фарисејског тиранина и “ревнитеља отачких предања” настао је највећи апологета хришћанства. Није ли овај преокрет из суровог Савла у апостола Павла један од најсигурнијих доказа Божије тајанствене воље и његове безусловне љубави?

Тарс је древни град у данашњој Турској. Смештен је у вилајету Мерсин, на обалама Кидна, и био је тада део Римског царства; главни град Киликије у Малој Азији, и центар стоичке школе, са Универзитетом по угледу равном Атинском и Александријском. У њему је далеки потомак Рахиље и Јакова, а преко Венијамина, другог и последњег Рахиљиног сина, бистри и послушни дечак Савле, најпре учио од свог земаљског оца. Сину једног рабина и приличи да зна добро Тору и да му је Мојсијев закон у малом прсту.

Упоредо је изучио и ткачки занат и извештио се у ткању ћилима, а касније и у прављењу војничких шатора. Занат му је пружио да лакше преживи све недаће које ће докети мисионарска путовања, али тај се други живот тек само наслућивао у Савловој немирној савести. Не знајући шта ради; прогонио је и затварао све пред собом што је носило знак Крста и исповедало Живога Бога. Није могао поверовати у Њега који је дошао међу нас као човек. Није га могао упоредити ни са једним филозофом, мудрацем или мистиком. Син Бога Живога говорио је за себе да је син човечији – а то се никако није уклапало са јудејским доживљајем Месије. Оно што је Савле понео из Тарса било је класично и круто, строго и беспрекорно јудејско образовање које рабини, као најизврснији тумачи Торе, преносе на своје синове.

Пут ће га, затим, из родног града одвести на даље школовање у Јерусалим, где ће га учењак и фарисеј на гласу Гамалилу, увести у тајне јудејског мистицизма; и он постаје студент Талмуда, изучава у њему Мишну и Гемару, али уједно, течно говори и пише грчки. Добро познаје хеленску књижевност и филозофију. Посебно су му блиски стоици (Сенека је његов савременик); али то су сва она знања из хладњикавих и сеновитих синагога, свеучилишта и библиотека, за које ће као



Апостол Павле писати у својој посланици Коринћанима (13, 1-8.): да су без љубави ништавна, и да је то богатство пропадљиво као и све што нема у себи истинску синергију са Богом. Чак и са свим својим знањима која је стекао дугим и марљивим залагањем, горућом вером која премешта горе, чак и да разда сва своја имања и учини највећа дела милосрђа, слутио је (нешто је у њему већ тада тињало), да без љубави нема ни спасења.

Савле у својој души осећа празнину. Отуда и толики бес према Појави коју не препознаје и од које му срце снажније лупа. Копка га и притиска то ново и несхватљиво, а у природи је људској да зазире од свега што је непознато. Док му оштар бол пробија слепоочнице (јер теже је деспоту него жртви) и док издаје наређења, одобрава и учествује чак и у каменовану архиђакона Стефана – упада у долове верујућих и шаље их у тамницу; намећу му се неке сасвим необичне мисли: ..ко је тај који је дошао да прекраја законе старих? Ако је био варалица и опсенар, како да толики страдају због њега? Неустрашиво хрле у гроб као да је смрт праг...

Сав тај тврдокорни јеврејски фанатизам, темељ је Савловог раног сазревања и разлог што дуго није имао очи да види и препозна долазак правог Месије. Заслепљен гордом визијом Бога, Савле га гони да би га срео сасвим неочекивано и доживео потпуни преокрет у свом животу. Он је у ствари слеп све до оног пресудног тренутка у Дамаску, у којем је дословно и изгубио вид, да би истински прогледао и поверовао

тек онда када му се Христос обратио на самом домаку града. Савле је у Дамаск кренуо да пороби и у оковима, по прашњавом и врелом путу, доведе у Јерусалим групу хришћана, али обасјан изненадном светлошћу са неба, он пада на земљу и чује глас који му каже (Дјел. 9.3.4.): “Савле, Савле, зашто ме прогониш? А он рече: Ко си ти господе? А Господ рече: Ја сам Исус којег ти гониш.” Чувши глас, а никога не видећи, његови сапутници занемеше од страха. Било је јасно шта се дешава и да то није Савлово сабласно привиђење. Када се придигао са земље, истог часа је и ослепео за свет кога је до тада видео и познавао само телесним очима. Три дана је био у магновењу, помраченог вида, без хране и воде, у покајничкој молитви, а онда доживео да се поново роди у Христу.

Као што стоји у Делима Апостолским (гл. 9), уз помоћ чудесног исцељења преко ученика Ананија, коме се Исус јавио у визији и упутио га да оде у улицу која се звала Права, у кућу Јудину, да на Таршанина по имену Савле, положи своје руке да прогледа, и да се испуни Светим Духом; догодило се то што се не може лако објаснити.

Два су живота на једном путу светог апостола Павла. Један у којем није ни започео да живи и био слеп за Живота Бога, док је у другом препорођен Светим Крштењем у Христу, у име Аврамово, највећи проповедник Његовог јеванђеља. Сада су Савли сви који га прогоне и злостављају, а он је ту да изнесе име Његово пред краљеве и пагане и пред Израиљце, и пред све људе света подједнако, или као што стоји

у Галатима (3, 28); Нема више Јудејаца ни Јелина, нема више роба ни слободнога, нема више мушког ни женског, јер сте сви један човјек у Христу Исусу.

Свети Апостол Павле

“А живим – не више ја, него живи у мени Христос; а што сада живим у тијелу, живим вером Сина Божијега, који ме заволи и предаде себе за мене.” (Гал. 2,20)

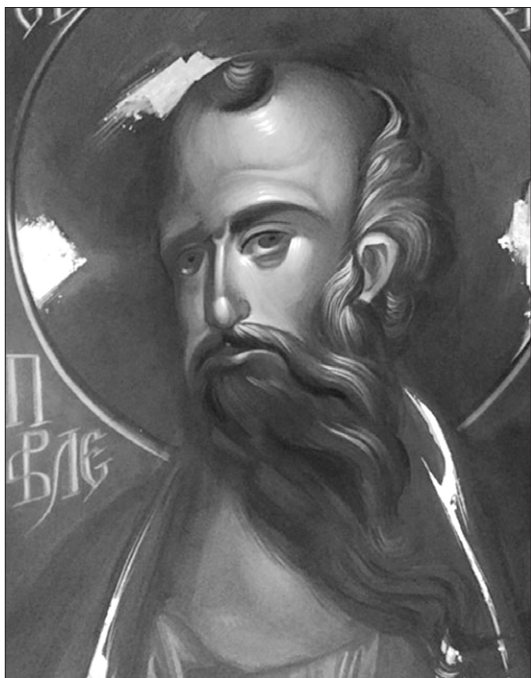
Можда је и племенито наслеђе по крвној линији од Богу милог Венијамина, имало утицаја на судбину апостола Павла и на његово преобраћење, јер у Светом Писму се све надовезује док је поштовање родослова одабраних, од великог и тајанственог значаја: “Павле, слуга Исуса Христа, позвани апостол, изабран за јеванђеље Божије, које Бог унапред обећа преко пророка својих у Светим Писмима.” (Рим. 1,2) Можда је зато и био изгубљен па нађен јер је Господ са њим већ унапред имао своје планове. Јеврејима ни то није било довољно да поверују. За њих је он сада постао најопаснији издајник, јер није залуд речено да нема горег непријатеља од бившег пријатеља. Био је сумњив као обраћеник и многој новој браћи и сестрама. И њега ће као и апостола Петра погубити у Риму у време Неронових хајки на хришћане. Али када је схватио да не живи више он него да се у њега уселио Христос – живети као страдалник и умрети мученичком смрћу није имало ту тежину као пре. Схватио је да после Васкрсења нема смрти. Тада његов Крст постаје лаган, ма колико тешке и несносне биле

стазе по којима је ходио, доносећи свету Добре Вести.

По одласку из Јерусалима у којем упознаје апостоле, иде у Тарс да би у Антиохију дошао са (тада верним пријатељом) Варнавом – вођом антиохијских хришћана. У Антиохији је већ била основана хришћанска заједница. Прво мисионарско путовање, започињу око 45. године упутивши се преко Селвкије на (родни Варварин) Кипар, а потом на југу Мале Азије, у Пергу, обојица ватрено проповедају Јеванђеље. Даље у Листри, Павла каменују. Настављају, упркос свему, затим у Дерву, да би се преко медитеранске обале (данашње Турске Ривијере) Анаталије, вратили назад у Антиохију. После Апостолског сабора у Јерусалиму, Варнава и он се растају због међусобног спора око јудејских закона, о чему ће Павле касније говорити у Посланици Римљанима (2,13): “Јер нису праведни пред Богом они који слушају закон, него ће се оправдати они који испуњавају закон.”

На друго путовање ће кренути 49. године у пратњи једног од седамдесеторице апостола, његовог верног следбеника и ученика Силе. Са њим ће проповедати по Сирији, Галатији, Киликији, Македонији и Фригији. Треће мисионарско путовање око 53. године, ће му у Ефесу донети сукобе са златарима. Ефес је тада био античко грчки град кога су по предању основале Амазонке. Павлово проповедање по синагогама изазвало је бурна негодовања оних што су зарађивали на киповима богиње Артемиде јер им је то





нису били непознато и ретко друштво Светом апостолу Павлу, оснивачу црква широм Римског царства.

Ходајући изранављених стопала, или јашући на магарцу, и у подераној одећи, по усијаним пустињама и негостољубивим градовима, или лежећи ишибан у ланцима по мемљивим и мрачним тамницама – као нови човек, сада је коначно знао све одговоре на питања која су га некада опседала. Тај који прекраја старе законе одабрао је њега за свог утемељивача на земљи.

Да више није онај стари Савле, најдубље исказује у Тимотеју (1,15): “Истинита је ријеч и свакога примања

достојна да Христос Исус дође у свијет да спасе грешнике од којих сам први ја.”

Вођен Светим Духом, сведочење и трпљење за Христа ће радо платити и бити награђен онако како је достојно мученицима.

Много векова пре, а слично Светом Цару Лазару, страда тако што му у Риму око 65. године мачем одсецају главу. У односу на Нерона он је исто што ће и Лазар бити према Мурату; победилац Живота над трулежном смрћу. На прагу небеских двери обојицу ће дочекати непролазна Круна саткана од невидљивих нити.

“Кажи сад Лазаре ко је победник, ти са главом на пању или ја с круном на глави?”

Лазар: “Оно што је за тебе пањ, за мене је праг.”

због умањеног броја муштерија доводило профит у питање. По повратку око 58. године, у Македонији, упознаје јеванђелисту Луку и у зимском периоду на Коринту пише своју посланицу Римљанима.

Безброј пута је (како говори о својим страдањима у Коринћанима) био излаган опасностима по живот. Шибан од Јудеја, нападан од многих паганских племена, пресретан од разбојника, варан од лажних обраћеника, завидљиваца и лицемерне браће. Насртале су на њега бесловесне звери и дивљи људи, претиле му набујале реке и ћудљива језера. Прежвео је три бродолома, ломиле су га глад, жеђ и студен. Обарали су га умор, болести и неиспаваност. Најстраховитији непријатељи

ВЕСТИ ИЗ НАШЕ ЦРКВЕНО ШКОЛСКЕ ОПШТИНЕ

Храмовна слава и прослава Српских Дана у Келони

*Немања Радмановић
ученик Богословије св. Три Јерарха при
светоархангелском Манастиру Крка*



У недељу 7. по Духовима, 31. јула 2022. године Његово преосвештенство Епископ канадски Г.Г. др. Митрофан началствовао је Светом архијерејском Литургијом у храму светог Пророка Илије у Келони. Преосвећеном Епископу Митрофану саслуживали су јереј мр Вук Милишић, парох први



ванкуверски и старешина цркве св. Саве, и јереј Марко Радмановић, парох други ванкуверски и администратор мисионарске парохије у Келони. Свету архијерејску Литургију улепшали су чланови хорова из Ванквера, из цркве св. Арханђела Михаила и цркве св. Саве.

У току литургије одржана је литија и благословен је славски колач и кољиво који су припремили кумови породица Свитлица, а кумство је преузео председник мисионарске парохије у Келони г. Зоран Зорић са својом породицом.





одржали су се током продуженог викенда почетком септембра. Иначе, овај фестивал је одавно превазишао оквире наше заједнице и један је од најлепших начина представљање наше вере,



Епископ Митрофан је у својој богонадахнијој беседи поучио верни народ Келоне о оцима б. Васељенског сабора и њиховом значају у одбрани Цркве од јереси и о лику и делу светог пророка Илије. По беседи о. Марко се захвалио на архипастирској посети и благослову Његовом Преосвештенству и уједно се захвалио Управи, сестрама и свим добровољцима који су се потрудили у организацији прославе славе и Српских Дана у Келони.

Српски дани у Ванкуверу

Традиционални Српски Дани при цркви Св. Саве у Ванкуверу



културе и традиције на крајњем западу Канаде. Поред богатог културно-уметничког програма посетиоци су имали прилике да се кроз поставку историјских постера и видео садржаја упознају са богатом културом, историјом и значајним личностима српског народа. Ове године фестивал је напунио 32 године и посебан је по томе што се успешно одржао након две године услед пандемијских забрана. Захвалност на успеху овогодишњих Српских



дана дугујемо многобројним волонтерима, приложницима и посетиоцима.

Почетак нове школске године

Српске Школе Св. Сава При нашој цркви од оснивања ЦШО постоји и ради Српска Школа. Током деценија рада циљ Српске школе јесте учење веронауке, српског језика, историје и традиције српског народа. Нова школска 2022/23 година почела је са молитвеним призивом Благодати Светога Духа у недељу 18. септембра током Божанствене Литургије.

Прослава славе црквеног хора

Црквени хор "Стеван Мокрањац" је неодвојиви део сваког богослужења. Ове године је обновљен после две године застоја у раду, а диригентску палицу преузела је млада, талентована

и музички образована Адријана Захаријевић. Хор је већ имао запажене наступе у Келони и Ванкуверу приликом значајних прослава. Заштитник и помоћник црквеног хора је Преподобни Роман Мелод, а прослава славе уприличена је у недељу 16. октобра када су кумови Зоран и Јелена Марковић после Свете Литургије домаћински угостили све присутне, а кумства за следећу годину се прихватио Ђорђије Николић.

Слава КСС

Сестре нашег Кола представљају један од главних стубова наше ЦШО-е. Поред недељних ручкова активно припремају прославе свих осталих манифестација и догађаја. Преподобну Параскеву- Свету Петку прославили су у недељу 30. октобра, а домаћини поред сестара су биле две породице:



породица Николић (Ружица) и породица Савић (Мирјана, Урош и Симонида).

Кумство за следећу годину преузели су Станко и Станица Богдановић.

Годишња скупштина чланства ЦШО Св. Саве у Ванкуверу

У недељу 27. новембра после литургије одржала се годишња скупштина. На скупштини су изнесени извештаји о раду свештеника, председника, благајника и надзорног одбора. Након извештаја изабран је нови Управни Одбор: председница Драгица Кесерић, први потпредседник Зоран Марковић, други потпредседник Димитрије Дејанов, секретар Гордана Никић, благајник Милка Радовић. Чланови УО: Сузи Чрепњак, Дејан Гавриловић, Александар Ђукић. Надзорни одбор: Мирко Марковић (председник), Горан Стојсављевић, Драгана Сандерсон.

Велику захвалност од чланства добио је пређашњи састав УО на челу са Зораном Марковићем.



ЦШО СВЕТОГ САВЕ У ВАНКУВЕРУ ПРОСЛАВИЛА 50 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Протонамесник мр Вук Милишић

Најзападнија ЦШО Српске Православне Цркве, Епархије канадске, Светог Саве у Ванкуверу свечано и молитвено је обележила свој јубилеј, педесет година постојања у суботу и недељу 8. и 9. октобра 2022. године. Три су значајна датума приликом њеног оснивања. Године 1969. основана је ЦШО Светог Саве, 1970. зграда цркве је званично постала власништво ЦШО, а 1971. освештан је храм посвећен Светом Сави. Прослава је била предвиђена у октобру 2020 године, али је због пандемије одложена за октобар 2022 године.

Први дан (субота)

Прослава је отпочела у суботу, 8. октобра Светом архиепископском Литургијом коју је служио Епископ канадски Господин др Митрофан, уз саслужење протонамесника Синише Милутиновића пароха при цркви Светог Арх. Михаила и свештеника светосавског храма Вука Милишића и Марка Радмановића. Након свете Литургије служен је парастос свим преминулим свештенослужитељима, ктирорима и приложницима храма Светог Саве од оснивања до данас. Након службе Божије уследило је послужење у црквеној сали. Верни народ је припремио храну за покој душа својих ближњих којих се након молитве сећао у разговорима са

преосвећеним владиком.

Након вечерње службе уприличена је гала вечера у свечаној балској сали (Le Perla Ballroom) са богатим програмом. Уз наступе фолклорне групе, соло извођача Мартине Говедник, Адриане Захаријевић и Николе Ергарца, музичких бендова, присутнима се беседом обратио свештеник Вук Милишић старешина храма, а након њега дугогодишњи члан ЦШО Дени Чрепњак. Поводом педесетогодишњице епископске захвалнице су уручене ЦШО, као и свим њеним секцијама које постоје од њеног оснивања до данас (Колу Српских Сестара Света Петка, Српској Школи Свети Сава, Хору Стеван Мокрањац, Фолклорним групама Вук Караџић и Градина). Вече је прошло у предивној свечарској атмосфери уз храну, плес и забаву.

Други дан (недеља)

На празник Светог Јована Богослова, у недељу 9. октобра, Његово Преосвештенство Епископ Митрофан, служио је свету архиепископску Литургију. Саслуживали су му високопечасни протојереј-ставрофор Мирослав Дејанов, који је у цркви Светог Саве служио пуних 36 година, те свештеници светосавског храма Вук Милишић и Марко Радмановић које је епископ Митрофан овом приликом одликовао достојанством протонамесника. Храм је био мали да прими све





присутне.

Након свете Литургије надахнутим речима вернима се обратио Епископ Митрофан честитајући јубилеј свештенству и верницима. Подељене су, овим поводом посебно штампане, колоритне споменнице. Литургијско славље је продужено славском трпезом у црквеној сали уз пригодан програм у коме су учествовали црквени хор Стеван Мокраћац, Фоклорна група Вук Караџић и други. Након ручка присутне су поздравили свештеник Марко Радмановић и председник ЦШО Зоран Марковић. Владика је бираним речима затворио програм честитајући свештеницима на додељеном

достојанству, пресекавши славску тарту која је подељена присутнима. На крају је уследило фотографисање и поздрављање са верним народом који је у радости и испуњених срца због свега што су тих дана доживели, разишао у предвном расположењу.

Благодаримо на љубави нашем епископу Митрофану који нас је почастио својим доласком, свим организаторима, учесницима у програму, донаторима, и свима који су својим присуством увеличали овај велики јубилеј наше ЦШО. Свим преминулим свештенослужитељима и члановима вечан спомен и молитвена захвалност.

Поздравно слово о. Вука Милишића на прослави ПЕДЕСЕТОГОДИШЊЕГ ЈУБИЛЕЈА ЦШО СВЕТОГ САВЕ У ВАНКУВЕРУ

Преосвештени владико, часни оци, браћо и сестре, даме и господо, припала ми је заиста необична част да вас у овом свечаном тренутку, поводом нашег величанственог јубилеја, све поздравим са неколико речи. Благодарим за вашу љубав и пажњу.

Три су важна датума приликом оснивања наше ЦШО. Године 1969. основана је ЦШО Светог Саве у Ванкуверу, 1970. црквена зграда је званично постала власништво наше заједнице, а 1971. освештан је храм. Одлучили смо да нашу педесету годину прославимо рачунајући од ове средње године. Међутим, десила се пандемија која нас је зауставила у много чему. Нажалост однела је многе животе свима нама блиских људи, овде и у нашој отаџбини. Поред несреће коју је изазвала, пружила нам је и велику шансу да боље упознамо себе и свет у коме живимо, те да пројавимо истинску хришћанску љубав, људскост и храброст.

У моменту кад наша Српска Црква с поносом прославља 800 година своје самосталности, достојан поштовања јубилеј припремао се да прослави њен најзападнији изданак. Да ништа није случајно побринуо се Бог који јој је за заштитника подарио "пастира доброг" нашег Светог Саву. Колико је Свети Сава велики и колико је значајан за наш српски народ показује између осталог

и анегдота која се памти у кругу наших књижевника. Наиме, велики хрватски писац Мирослав Крлежа признао је нашем српском писцу и академику Антонију Исаковићу "Е да је нама Свети Сава!"

Наш патрон Свети Сава 1219. године добио је самосталност наше Српске Цркве и постао њен први архиепископ. То је тада значило да смо као православни хришћански народ достигли духовну зрелост. Она је пре свега била очигледна у личностима какве су биле Свети Сава и Његов отац Стефан Немања. Они су, као родоначелници, оци наше нације једном за свагда утрли пут којим као народ и Црква треба да ходимо.

Замислимо само на тренутак богатство од 800 година трајања једне свете линије великих и свештених људи и догађаја, који су оставили трага на ширем плану људске историје али и за читаву вечност. Имам потребу да вас само укратко подсетим на ту чињеницу и изразим понос да смо, иако удаљени хиљадама километара од наше домовине дио тог великог и светог наслеђа које се свим силама трудимо да сачувамо и уградимо у богатство ове предивне земље у којој живимо.

Браћо и сестре, сабрао нас је ових дана Господ Бог и његов угодник Свети Сава поводом великог јубилеја наше ЦШО. Јубилеји су важни јер нас терају да анализирамо и боље разумевамо





прошлост, али и да јасније дефинишемо будућност. Педесет година наша црква је сведочанство истинитог Бога који је постао човек, али је и сведочанство основне истине о човјеку, то да смо земљани судови који носе божанску лепоту. Од 28. септембра 1969, када је владика Сава Вуковић у њој служио и поставио првог сталног свештеника, то је била и остала њена примарна улога.

Да је то заиста тако безбројни су примери, а мени се овим поводом намеће један. Наиме једног поподнева док сам седио у црквеној порти, поред цркве је пролазила једна госпођа азијског порекла. Поздравила ме и започела разговор. ”Знаш оче, ја нисам велики верник, али сваки пут кад прођем поред ове цркве осетим да ме посматра неко већи од мене. Зато се увек лепо осећам кад поред ње пролазим и много сам срећна

што постоји ова црква.”

Поред своје поменуте примарне улоге, она је чувар нашег националног бића. Иако толико удаљена од наше матичне земље понела је сву муку и терет нашега народа у једном тешком времену, ратова и крвопролића. Двадесети век је век у коме је у српским земљама и камење понело ожиљке, а читаве генерације жена, после ратова, као нигде другде у свету понеле су статус удовица.

Тај век са свим својим искушењима изњедрио је и нашу заједницу и најзападнију српску парохију. Све што је срж нашег народног бића огледало се у њој као у најјаснијем огледалу. Колике генерације је дочекала на овај свет и са њега у наручје Божије испратила наша црква, која наставља да памти и брине се о сваком свом члану.

Често волим да питам оне који

дођу са стране и проведу неко време у нашој цркви о њиховим утисцима. Готово увек добијем одговор да је њихов основни утисак цркве као породице. Таквом духу и расположењу, на који сам јако поносан, много су допринели свештенослужитељи који су у њој служили, а понајвише онај који је цио свој свештенички век у њој провео, вечерас овде присутни наш о. Мирослав. Као црквена заједница дошли смо до завидног нивоа, али има још много тога што у будућности треба да урадимо.

У овој прилици с посебним поштовањем сећамо се свих свештенослужитеља, ктирора и приложника који су од првог дана учествовали у њеном животу. Незахвално би било помињати било кога посебно јер бих сигурно испустио некога и учинио велику неправду. Бог ће да цени сваки напор за цркву а више од тога никоме и није потребно. Колико су само они дали и приложили времена, својих често кратких живота. Вечан им спомен достојан блаженства! Они су поставили златне темеље за будућа времена у којима нам предстоје велики подухвати. Један од њих је свакако грађење новог храма. На то сам превасходно мислио кад сам говорио о значају јубилеја. “Свему има време и сваком послу под небом има време,” каже старозаветна књига Проповедникова.

Браћо и сестре, данас вас молим молим са овог места да останете верни својој богатој вери и традицији, коју треба да пренесемо на млађе генерације. Они су наша нада и наша

будућност. Имамо најлепшу веру Православну, тако дивну и сваког поштовања достојну историју српску да бисмо је препустили и занемарили из било каквог људског и тренутног разлога. Ова земља нас подстиче да чувамо своју посебност, зато немојмо као немудри да се леношћу сами одричемо изузетног богатства које имамо. Сачуваћемо се као народ и бити достојни потомци наших великих и светих предака само ако будемо следили пут светог Саве, а то је пут Јеванђеља Христовог, Цркве Свете.

Желим да знате да увек раширених руку и отворених срца дочекујемо све вас, старе и младе, вас који сте наши сродници по крви и тлу, а ништа мање и све оне из других народа са којима живимо и делимо сунчеву светлост. У сусрету са различитим богати се свако од нас. Томе нас је између осталог учио и још увек учи Свети Сава, који је био отворен за своје сроднике али и много шире. Путовао је по свету и у Србију доносио и уграђивао оно што је најлепше из целог света.

Желим да се увек у нашој цркви, кући Божијој и нашој сви осећамо као своји на својој. Да из ње разносимо у свет најлепше утиске из искреног сусрета са Богом и са другим људима, нашем браћом и сестрама. Да у њу долазимо као на извор живе воде којом спирамо муку и немоћ наших живота.

Све вас поздрављам у име нас свештеника и Управног Одбора, који носи велики крст бриге о својој цркви. Њима и свима вама велика захвалност!



ПОХВАЛНО СЛОВО ПОВОДОМ 50 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ЦШО СВ. САВЕ У ВАНКУВЕРУ

јереј Марко Радмановић

Ваше Преосвештенство, часни оци, богољубиви народе српски! Дозволите ми да вас све у љубави Господњој поздравим под кровом наше Цркве.

Ова светиња и верни народ Вашом посетом Ваше Преосвештенство доживљавају велику радост, јер нам Ви иконизујете Онога који је Глава Цркве – Богочовека Исуса Христа. Благодарни смо Вама што сте дошли на нашу и Вашу прославу да нас поучите, благословите, и дате нам снаге да истрајемо на путу светосавском.

Шта рећи у овом великом тренутку, у тренутку када прослављамо значајни јубилеј у част 50 година од оснивања наше Црквено-школске општине, у тренутку када стојећи пред Богом Живим и Истинитим и Црквом Његовом, Стубом и Тврђом Истине. У тренутку када смо чули богонадахнуте беседе осталих

учесника.

Пада ми на ум речи великог Његоша ”Крст носити нама је суђено”, те речи осликавају живот и веру нашег народа кроз векове. Управо из таквог духовног искуства имамо и народну изреку која каже ”Ко се крстом крсти на прсима он страдање носи на плећима”!

На нама је да тај крст буде голготски који ћемо благодарно носити, богатећи се притом према Богу и ближњима. Само кроз такву светлост, светлост Крста можемо препознати и захвалити се на љубави, жртви и одлучности оснивача(=ктитора), приложника и свештенослужитеља наше цркве у Ванкуверу. У том духу ово кратко слово предстваља похвалу њиховог крсног подвига и труда.

Благодарност и похвала је у толико већа када помислимо на њихову жртву и избор пре десет година. Када су поред себе





имали муку и страдање изградње новог живота на другом крају света, далеко од дома, отаџбине и породице. Када су морали све испочетка – а избор је био врло упечатљив да се вежу за Вечност. Тако да су за избор своје светлије будућности на првом месту поставили богослужбени живот и оснивање црквене заједнице. Светлију будућност управо доживљавамо у Литургији Цркве и на нашим богослужењима, јер кроз њих учествујемо у будућем веку и Царству Небеском, у том смислу да све док служимо Литургију ми постојимо као Црква и предокушамо светлију будућност вере и живота!

Захвални смо им на томе што су остали верни и одани својој цркви и Патријаршији. Захвални смо им што су за заштитника изабрали највећег у нашем роду – Светог Саву!

Ми православни Срби, ако желимо некеме да представимо

оно што имамо највредније, морамо поменути оца нашег Саву. Он је духовни родоначелник наше Цркве, а чудесно је његово житије које је препуно знамења који показују да је Свети Сава био богоносац и христоносац. Он је био и јесте онај који нам показује пут који води у вечни живот, како се наглашава у његовом тропару!

Захвални смо им на светосавском васпитању њихове деце, која данас представљају понос наше заједнице, управо такав став и пример тражи нашу одговорност да одржимо, умножимо и унапредимо!

Нека нашим ктиторима и свештенослужитељима који су се упокојили буде вечна слава и хвала и да им Господ подари рајско насеље!

Завршио бих са закључком да је нама данас Крст носити лако све док као крила имамо заштиту Светог Саве и светле примере наше заједнице!



50 година цркве Светог Саве

Октобар 22, 2022, Зора Матић

50 година прође па то није шала
Како овде постоји наша црква мала

Нашли су се људи од старог кова
И тако се основа наша црква ова!

Спалили су Саву на Врачару старом
Ал чеснице стижу на западу правом

Гледали смо цркву као кућу своју
И увек нас је било у великом броју

А воље је била јача од имања
Иако нам црква беше понајмања

Све смо тешко радили са пуно
елана
и тако се сачували до данашњих
дана

Сваке недеље црква пуна беше
И старих и младих, свако је гледао
нешто да уради

Проблема је било и увек ће бити
Све смо пребродили не можемо
крити

Наше драге сестре ослонац су биле
Вредно су радиле и увек биле чиле

Кувале чистиле и све џабе радиле
И за сав труд Бог их наградио!

Сетимо се увек нашег лепог хора
Који стално пева и то без одмора!

Весела су била тада на све стране
Суботом музика никада не преста

А наш лепо фолклор стварно
немам речи
Кад сви заиграју срце нам излечи

Венчања је било драгом Богу доста
Једва су чекали да дође крај поста!

Деца се крстише још док мали
беше
Нису чекали како то да реше

Много ствари данас више није
тако
За нас старије то баш није лако

Јер техника ова све нас много јуре
Времена нема нико сви се некуд
журе

Уз вољу Божију и са мало наде
Живот да се поправи за све наше
младе

Од дружине старе још нас мало
оста
Драгом Богу хвала било је и доста!

Сетимо се сада свију којих нема
Нек им буде лака ова црна земља

Ово беше наша отаџбина мала
Која на сачува до данашњих дана

И најлепше хвала за младе
сестрице
Које данас овде осветлаше лице

Трпеза беше пуна лепе хране
Захвални смо Богу за све лепе дане

Сад остајте здраво пуни љубави и
слоге
Чувајте нам цркву за генерације
многе



Уједињени бројем 50

Драгана Кузмановић-Лекић

Сваки напор пре или касније донесе позитивне резултате. Сва искушења дођу и прођу, али нас ојачају и помогну да из сваке борбе изађемо бољи и спремнији за следећи изазов. Тако је било и са временом пандемије, које је на срећу иза нас.

Српска школа “Свети Сава” је школску годину 2022/2023 почела у септембру. Велика је лакоћа кренути у нову школску годину без ограничења, условљавања и усаглашавања са правилницима и одредбама. Наставни тим се увећао, а волонтерски подмладак је освежио и олакшао школске

активности. Посебно охрабрује и подстиче сталан раст броја ученика, који се уписују и остају да вредно раде у нашој школи.

Циљеви су и даље непромењени. Желимо и градимо будућност српске заједнице, стварамо и ширимо пријатељства у најдубљем облику. Марљиво радимо на очувању српској језика, традиције, вере и културе уопште. Сви заједно, наставно особље, свештеници, родитељи, ђаци и волонтери, несебично улажему време, знање да млађе генерације схвате да имају избор, да имају подршку, да имају базу и да је пријатељ овде најрођенији род. Зато остајемо



Не изнађазите оправдања и разлоге да не уложите време у будућност своје деце. Прикључите се нашој школи и заједници.

на својој мисији и у годинама које долазе, без обзира шта доносе.

Познато вам је да је Српска православна црква “Свети Сава” у Ванкуверу ове године (одложено) обележила 50 године постојања. Такође, ФГ “Вук Караџић” прославља (одложено) 50 година постојања у мају 2023. године. Српска школа “Свети Сава” је недавно уписала свог 50-ог ђака.

Три пута 50 за нашу српску заједницу је изузетно велики успех. Савременици ових догађаја имају част да посведоче

збивања, али и обавезу да наставе оно што су наши преци утемељили.

Не изнађазите оправдања и разлоге да не уложите време у будућност своје деце. Прикључите се нашој школи и заједници. Заједно можемо стићи до три пута 100 и много више!

Нека су вам срећни предстијећи божићни и новогодишњи празници. Да их у здрављу и благостању прославите са свијим вољеним.

Српска школа “Свети Сава”



Nativity Synegical, 2022

FOR HE IS OUR PEACE, WHO HAS MADE BOTH ONE... AND RECONCILES THEM BOTH TO GOD

(Eph. 2, 14, 16)

Dear brothers and sisters,

Here comes the joyous day of the Nativity of Christ! Here comes the Son of God to reconcile us with God! Here He comes to reconcile us with ourselves! Here He comes to reconcile us with all people! Here He comes to reconcile heaven and earth again! Here is the day when we became children of God. And we are no longer slaves, but we are sons and heirs of God through Christ. That is why the angels sang to Him: "Glory to God in the highest, And on earth peace, goodwill toward men" (Lk. 2: 14).

With this, the Holy Apostle wants to say that we who, because of our sins and disobedience, were slaves, have been accepted into the family, or the house, of the heavenly Father. Therefore, we were enemies of God, enemies of ourselves and enemies of the whole world.

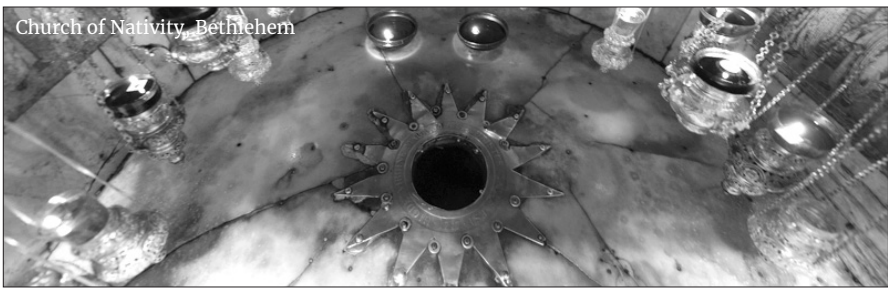
In principle, reconciliation is a work of God's love (Jn. 3: 16; II Cor. 5: 18-19). But it is also our work. Because that service of reconciliation was received from the Lord Christ, through the Holy Apostles, and their successors in the Church, bishops and priests, as well as the faithful people. Therefore,

the rejection of atonement means the rejection of salvation. The Lord reconciled earth to heaven, breaking down every dividing wall, abolishing all differences and making all men brothers. He did that once and for all, as no one has ever done or will ever do. That is why the Church on this day sings: "Come let us rejoice in the Lord, as today's mystery tells us: the dividing wall is falling."

Hence, it is our daily duty, dear brothers and sisters, to be peacemakers, because only then will we be called sons of God (Mt. 5: 9). And the admonition of the Holy Apostle Paul: "Now then, we are ambassadors for Christ, as though God were pleading through us: we implore you on Christ's behalf, be reconciled to God." (II Cor. 5: 20). The Lord, in His Holy Church, gave us all the necessary means to achieve reconciliation.

The image of reconciliation with God and neighbors is reconciliation with oneself, that is, for a person to be reconciled with his conscience, or to have inner peace. But also to not stop at that, but to try to do good and reject evil and sin (James 4: 17). Here is the advice of St. John Chrysostom: "...let us not come





Church of Nativity, Bethlehem

to the Church for judgment and condemnation, but for the sake of soul purification and sanctification, for the sake of virtue, for the sake of reconciliation with God, for the sake of unshakable peace, for the sake of the foundation of countless goods, in order to dedicate ourselves and strengthen our neighbor.” An ancient Christian writing says: “Do not make discord, and reconcile those who are quarreling!”.

Our dear spiritual children,
 Today, the world needs peace more than ever. That’s why we pray to the Divine Child, Lord the Peacemaker, to send us supreme peace for the salvation of our souls, as well as peace for the whole world. That the fratricidal war between the Orthodox peoples should end and that the “peace of God, which surpasses all understanding” (Phil. 4: 7), should move in among them. May He say to us as He did to His Holy Apostles: “Peace I leave with you, My peace I give to you...” (Jn. 14: 27). May His peace settle in our Kosovo and Metohija. May it move into your hearts, homes and families. May His love overcome all hatred. Because he who has hatred has no love. However, we see every day that there are those who do not

want peace. That’s why we adhere to the words of the Apostle to the Gentiles: “If it is possible, as much as depends on you, live peaceably with all men” (Rom. 12: 18). Because this is how we will show our love that brings peace and joy, the fruits of the Holy Spirit (Gal. 5: 22).

We are extremely grateful to everyone who contributed to our Diocese, monastery, churches, and everyone who needed help, especially to those of their faith (Gal. 6: 10).

From the depths of our hearts and souls, we greet you all fatherly with joyful words:

**PEACE FROM GOD
 CHRIST IS BORN!**

**HAPPY AND GOD BLESSED 2023
 YEAR OF SALVATION!**

Your intercessor before the Divine Christ Child,

Bishop of Canada
 +MITROFAN

THE PRINCE'S PEACE

James M. Kushiner on the Divine Promise
Fulfilled by the Child of Bethlehem

One of the most commonly sung sacred verses was first heard on earth by the shepherds of Bethlehem on the first Christmas Eve: “*Glory to God in the highest, and on earth peace, good will towards men.*” We don’t know the melody they sang, but the shepherds passed along the words for posterity.

These angelic lyrics are woven into familiar Christmas carols: “Angels We Have Heard on High,” where the first half is repeated in Latin as the refrain, *Gloria in excelsis Deo*. We hearken to the “herald angels” who sing of “peace on earth and mercy mild,” while we listen to the bells on Christmas Day ring out, “Peace on earth, good will toward men.” “Silent Night” is bathed throughout in “heavenly peace.”

This angelic song from Luke’s Gospel is sung at the beginning of the Western liturgy as the opening words of the longer *Gloria*. In the Eastern churches, the same *Gloria* is sung at the end of matins.

Also, in both East and West in the daily hours of prayer, this Lucan verse is repeated three times, followed twice by, “*Open thou my lips, and my mouth shall show forth thy praise,*” as a prelude to praying the assigned psalms. Here we see a basic

framework for Christian worship: it is hierarchical—glory to God in the highest—and descends to us men, created “*a little lower than the angels*” whom we join in singing this song. We acknowledge glory in the highest while calling down God’s governance upon our earthly lips.

We were first taught this hymn when our Savior was born in Bethlehem; two thousand years later, its familiarity has perhaps bred, not contempt, but inattention.

Opposed to War

What is the “peace on earth” that God announced to the shepherds, about which we’ve been singing ever since? Some may assume it is merely peace on the earth as opposed to war. After all, God does express interest in arresting the plague of war. We read in Psalm 46 this description of the Lord:

He makes wars cease to the ends of earth;

He breaks the bow and shatters the spear;

He burns the chariots with fire. (v. 9)

And Micah prophesied of the Lord: “*And he shall judge among many people, and rebuke strong nations afar*



Peace I leave with you, my peace I give unto you: not as the world gives, do I give unto you. Let not your heart be troubled, neither let it be afraid.

off; and they shall beat their swords into plowshares, and their spears into pruning-hooks: nation shall not lift up a sword against nation, neither shall they learn war any more” (4:3).

Isaiah prophesied the advent of everlasting peace: “*For unto us a son is given: and the government shall be upon his shoulder: and his name shall be called Wonderful Counselor, the mighty God, the everlasting Father, the Prince of Peace. Of the increase of his government and peace there shall be no end*” (9:6–7).

So when this Prince of Peace was born in Bethlehem and God’s messengers sang, “on earth peace, good will to men,” was it a promise to end all war? If so, we may rightly inquire, “How long, O Lord, until we see such peace on earth?”

The Peace of Jesus

The Prince of Peace certainly puzzled his audience when he said, “*Do you think that I have come to give peace on earth? No, I tell you, but rather division*” (Luke 12:51).

Later in Luke, Jesus, weeping, says of Jerusalem: “*Would that you, even you, had known on this day the things that make for peace! But now they are hidden from your eyes*” (19:42). What sort of peace did he have in mind?

Finally, on the night of his Passion, Jesus speaks of the peace that he brings: “*Peace I leave with you, my peace I give unto you: not as the world gives, do I give unto you. Let not your heart be troubled, neither let it be afraid*” (John 14:27). The peace that the world gives is mostly the absence of conflict, perhaps a promise of physical security. But the peace Jesus gives endures even in and despite conflict, which is assumed will continue: “*These things I have spoken unto you, that in me ye might have peace. In the world ye shall have tribulation: but be of good cheer; I have overcome the world*” (John 16:33).

What followed on the night Jesus gave his disciples his peace was surely the most unsettling experience of his disciples’ lives. What peace? That of reconciliation through the Cross. Then, finally, Jesus announced peace to his disciples after his Resurrection from the dead:

At evening... when the doors were shut... came Jesus and stood in the midst, and saith unto them, “*Peace be unto you.*”... Then said Jesus to them again, “*Peace be unto you: as my Father hath sent me, even so send I you.*”... And after eight days again... then came Jesus... and said, “*Peace be unto you.*” (John 20:19,21,26)



Christian Peace

The Apostle Paul opens his writings with “grace and peace” from God our Father and the Lord Jesus Christ. So do Peter and John. A mere formal salutation, a religious cliché?

Divine peace is not simply an absence of conflict but something essential to “the God of peace” himself; it is not absence but fullness: God himself is the ground of deep and enduring peace. *“But the meek shall inherit the earth; and shall delight themselves in the abundance of peace”* (Ps. 37:11).

This peace that Christ brings is not freedom from suffering and war—*“in the world ye shall have tribulation”* and *“wars and rumors of wars”*—but *“my peace,”* which rests on the divine love of the Holy Trinity. It accompanies the fullness of grace and the healing power of divine mercy.

In the Great Litany of the Orthodox Church, the deacon calls the faithful to prayer, singing: *“In peace, let us pray to the Lord.”* We must offer our prayers “in peace,” which is also signaled by the universal liturgical custom of the celebrant saying to the congregation, *“Peace be to all!”* which echoes the greeting of Christ after his Resurrection. Then we offer these petitions:

“For the peace from above and the salvation of our souls, let us pray to the Lord.” This peace, like *“every good gift and every perfect gift, is from above, and comes down from the Father of lights”* (James 1:17). Only then do we turn to

the world:

“For the peace of the whole world, the good estate of the holy churches of God and the union of all, let us pray to the Lord.” Then we turn to our physical needs and environment:

“For healthful seasons, abundance of the fruits of the earth and peaceful times, let us pray to the Lord.” We conclude by asking for deliverance from all conflict and anxiety in this world:

“For our deliverance from all tribulation, wrath, danger and necessity, let us pray to the Lord.” This last petition is what most people think of when they desire “peace,” that is, absence of conflict and travail.

True peace to wayward, anxious, and restless man is a spiritual gift that comes from God as he reconciles man to himself. True peace on earth for man is often found with great difficulty.

Be Still!

Typically, when conflict, anxiety, and fear arise, our peace vanishes, and we can find no rest. Jesus, after being awakened by the cries of his terrified disciples, calmed a Galilean storm, commanding, *“Peace! Be still!”* He accused his disciples of having no faith because of their fear. But their boat was filling with water—who would not be afraid? What is this faith that Jesus expects of his followers?

In Psalm 46, immediately after the Lord *“makes wars to cease . . . and*



For God says not, “Be still, and find inner peace,” but, “Be still, and encounter the God who is your peace.”

burns chariots with fire,” he calls out to man, “*Be still, and know that I am God. I will be exalted among the nations*” (v. 10). Here we see stillness, a form of peace, alongside “*glory to God in the highest.*” It concludes: “*The Lord of hosts is with us; the God of Jacob is our fortress*” (v.11). Only through faith in the presence of the Lord may we confidently say, “*I am not afraid of ten thousands of people who have set themselves against me round about*” (Ps. 3:6).

For God says not, “Be still, and find inner peace,” but, “Be still, and encounter the God who is your peace.” The Prophet Isaiah addressed the Lord, confessing, “*You keep him in perfect peace whose mind is stayed on you, because he trusts in you*” (26:3).

The Lord must command us to be still, because our souls are so easily stirred up, anxious; we are bent over by suffering and death, dismayed and angered by wickedness in high places, by the unbroken history of men who conceive war in their hearts, who bloody the earth with battle in their quests for power and dominion over others.

Keeping Peace

In a time of war, the peace that those suffering from it ardently desire is an end to the fighting. We also are witnessing fighting and violence,

conflict and confusion, in our own land and its cities. There is no peace on earth, it seems—unless it is found strong in the hearts of Christians.

For there can be no true peace without God’s peace in human hearts. James, the brother of our Lord, writes: “*From whence come wars and fightings among you? Come they not hence, even of your desires that war in your members? Ye lust, and have not: ye kill, and desire to have, and cannot obtain: ye fight and war, yet ye have not, because ye ask not*” (4:1–2).

Wars will cease when the promised Prince of Peace finally takes up his reign at the end of the age, and man’s days of sorrow will be over. Until then, for as long as we sing the song of the angels at Bethlehem proclaiming God’s peace on earth, we must remember that only the “peace of God which passes all understanding will keep our hearts and minds in Christ Jesus,” the Prince of Peace.



SAVIOR IN A HANGER

Early Christian Teaching on the Incarnation & Redemption by Patrick Henry Reardon

Advent and the Christmas season form an ideal time, surely, during which to ponder the meaning—especially the soteriological meaning—of the Incarnation. The question, *Cur Deus homo*—“Why did God become man?”—rises spontaneously to the healthy Christian mind, I believe, and it is a fact that Christians began addressing that question rather early. The Council of Nicaea declared simply that the Incarnation took place “for us men and for our salvation,” a formula adopted without change by the Council of Chalcedon somewhat more than a century later. That is to say, it is a dogma of those councils that God’s intent in the Incarnation was soteriological: It had to do with man’s salvation.

Nonetheless, the history of theology has witnessed a certain diversity in the ways this soteriological intent of the Incarnation was expressed. More specific answers to the question “Why did God become man?” depended in no small measure on the meaning of salvation, and Christians, even from New Testament times, have described salvation itself from fairly different perspectives. God’s redemption of man is a marvelously rich reality—according to the Psalmist, *copiosa apud Eum redemptio*—so we should expect a variety of conceptual approaches to it.

In the reflections that follow, I want to consider the soteriological aspect of the Incarnation in our earliest sources, the period long prior to the major divisions of the churches. The selection of these sources, though limited, is not random. I have picked these particular writers, because the Christian Tradition

itself has ever recognized them as authentic voices of the original apostolic message. Since this is a study of written sources, I propose to begin with our first literary theologian, St. Paul.

CHRIST & ADAM

Arguably among the earliest themes of Christian soteriology was a contrast between Christ and Adam. The letters of Paul are obviously the literary font of this contrast, chiefly in two places, the earlier being 1 Corinthians 15, and the second Romans 5. These two texts differ, however, in emphasis and application.

In the slightly earlier text, 1 Corinthians 15, Paul’s argument may be called cosmological, because it has to do with the quality of created matter, the “dust” of Genesis 2–3. Paul’s argument in this text is largely centered on Adam’s legacy of death and corruption, to which the apostle contrasts the immortality of the body achieved through the Resurrection of Christ: Adam, he says, was formed of dust (Gen. 2), to which he returned by reason of the Fall (Gen. 3). Nonetheless, Paul goes on, because of Christ’s Resurrection from the dead, this inheritance of corruption from Adam is not the final word about the human prospect.

Although humanity certainly shares in Adam’s corruption, in Christ it is made to share in the incorruptibility of the Resurrection: “The body is sown in corruption, it is raised in incorruption” (1 Cor. 15:42). Thus, “as we have borne the image of the man of dust, we shall also bear the image of the heavenly Man” (15:49). By rising from the dead, in short, Christ conferred immortality



on the flesh he assumed in the Incarnation. As will be evident presently, it is impossible to overestimate the importance of this argument in the Patristic answer to the question, *Cur Deus homo?*

In the second and later text, Romans 5, Paul returns to the contrast between Adam and Christ, but now with a different emphasis and application. He here develops the same theme from a historical rather than a cosmological perspective. That is to say, his interest in Romans is man's history (life in time) rather than his physical composition (life in matter).

Whereas in Adam, Paul argues, "sin entered the world, and death through sin," through the obedience of Christ "many will be made righteous" (Rom. 5:12,19). In short, "if by the one man's offense many died, much more the grace of God and the gift by the grace of the one Man, Jesus Christ, abounded to many" (5:15).

Each of these two Pauline contrasts between Adam and Christ serves the general concern of the specific epistle in which it appears. In 1 Corinthians, it is the Paschal Mystery ("Christ, our Passover, was sacrificed for us," says 1 Corinthians 5:7), whereas in Romans it is justification. The Romans text, which treats of the obedience of Christ, reflects the theology of Good Friday. First Corinthians, which is concerned with the Resurrection, pertains to the theology of Easter Sunday. Both themes, as we shall see, are developed in the early church fathers.

AN EARLIER INSIGHT

Although St. Paul was the first Christian writer to develop the theological contrast between Christ and Adam, he was certainly not the first Christian to think of it. We already find that contrast in an ancient hymn verse cited in the Epistle to the Philippians:

Have this mind among yourselves,

which is yours in Christ Jesus, who, though he was in the form of God, did not count equality with God a thing to be grasped, but emptied himself, taking the form of a servant, being born in the likeness of men. And being found in human form he humbled himself and became obedient unto death, even death on a cross. Therefore God has highly exalted him and bestowed on him the name which is above every name, that at the name of Jesus every knee should bow, in heaven and on earth and under the earth, and every tongue confess that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father. (Phil. 2:5–11)

Two points may be made about this passage, I believe, with respect to the theme of these reflections.

First, its rich doctrinal character is surprising in a context where we would not necessarily expect it. This context is not doctrinal. It is, rather, a moral exhortation, in which Paul describes how Christians are to be humble and obedient in their regard and behavior toward one another (2:1–4,12–16). Settled in the middle of this context, the Christological passage just quoted has the feel of an insertion. It takes the reader in a specifically doctrinal direction. It appears that Paul, wanting to hold up the example of the obedience of Christ, reminds them of a text that he expects his readers to recognize right away. Familiar texts like this are frequently taken from well-known hymns, and a close reading of the passage suggests a strophic structure.

Second, at least part of the content of this hymnic insertion clearly relies on a contrast between Christ and Adam. Adam, we recall, was disobedient in trying to become like God. This is implied in what the serpent told Eve with respect to the forbidden fruit: "For God knows that in the day you eat of it your eyes will be opened, and you will be like God" (Gen. 3:5). That is to say, disobedient Adam "regarded

equality with God a thing to be grasped” (harpagmon egesato to einai isa Theo).

God’s Son, in contrast, being “in the form of God” (en morphe Theou), was already “equal to God” (isa Theo). He had no need to grasp it. Yet he emptied himself and assumed “the form of a servant” (morphen doulou), becoming obedient to death on the Cross. This is the model of obedience that Paul holds out to Christians, telling them, “Have this mind (touto phroneite) among yourselves.” That is to say, believers are to abandon the example of Adam and pursue the standard of Christ.

In sum, Paul himself clearly inherited this contrast between Adam and Christ from the theology—apparently the hymnography—of early Christian worship. For this reason, it should be regarded as springing from the most primitive theological insights of Christians. In 1 Corinthians and Romans, Paul himself presents new developments on the same theme, applied to the two disputed questions he had in mind to address, the Resurrection (1 Corinthians 15) and justification (Romans 5).

MAN’S NEW HEADSHIP

These two points of contrast elaborated by Paul would not be possible, however, unless the early Christians had already recognized between Christ and Adam some evidence of analogy that prompted them to compare the two. It is not difficult to discern those earlier points of comparison.

Thus, Jesus, like Adam, was tempted. An early story transmitted in Mark, precisely in the context of Jesus’ temptations, preserved the tradition of our Lord’s companionship with the animals (Mark 1:13). This story, of course, puts the reader in mind of Adam in the midst of the animals in Genesis 2, prior to the Fall in the following chapter. Jesus’ victory over his temptations by Satan thus inaugurates a new state

of Paradise, as it were, in which the friendly relations of men and the beasts, disrupted since the Fall, are restored. That is to say, Jesus is portrayed as a new Adam.

In Luke the Adam/Christ analogy is subtler, and we discern it in the way the Lord’s genealogy is arranged. To detect this, we may observe two differences between the genealogies in Matthew and Luke.

First, unlike Matthew, Luke traces the Lord’s lineage all the way back to Adam, not just to Abraham. This format emphasizes Jesus’ relationship to whole human race, and not just the Jews. For this reason, in citing the famous Isaian text that begins the ministry of John the Baptist in all the Synoptic Gospels (Matt. 3:3; Mark 1:2–3; Luke 3:4–6), it is entirely appropriate that Luke alone quotes the words, “and all flesh shall see the salvation of God.”

Second, whereas Matthew’s genealogy of Jesus comes at the beginning of his Gospel, Luke places it after the Lord’s baptism and right before the account of his temptation. This arrangement prompts the reader to make the comparison that Luke has in mind to infer, the temptations of Jesus and the temptations of Adam.

More significantly, perhaps, St. Paul, even as he contrasted Adam and Christ, called Adam “a type of him who was to come” and went on immediately to speak of “the one Man Jesus Christ” (Rom. 5:14–15). That is to say, the perceived analogy between Adam and Christ was the basis for his contrasting them.

They are both “Adam,” wrote Paul: “‘The first man Adam became a living being.’ The last Adam became a life-giving spirit” (1 Cor. 15:45). And he went on, “The first man was of the earth, made of dust; the second Man is the Lord from heaven” (15:47). What Adam and Christ share is the designation “man,” anthropos, the Greek equivalent of the



Hebrew'adam. This is the foundation of the "type" that Paul perceived in Adam with respect to Christ.

Christ, according to the apostle, is not only the "second Man," he is also "the last Adam"—ho eschatos Adam, "the final Adam," the Adam by whom the world's last age comes to be.

This eschatology pertains to the Incarnation, of which Paul had written earlier: "when the fullness of the time had come, God sent forth his Son, born of a woman" (Gal. 4:4). The "fullness of time" is the world's last age. Although all of biblical history was a period of preparation for the Son's assumption of our flesh, that assumption radically altered the direction and destiny of history. Old Adam was replaced.

He was replaced precisely as head of the human race. Moving from history to cosmology, Paul later adopted another metaphor to express this replacement—Christ as "head." For Paul, this expression meant more than Christ's headship over the Church. It included also his headship over all the powers of Creation (Col. 2:10). Thus, Paul spoke of God's plan to "re-head all things in Christ"—*anakephalaioisasthai ta panta en Christo* (Eph. 1:10). This rather long verb, which means to sum up or concentrate under one head, is Paul's way to describe Christ's relationship to Creation as a whole. Adam's cosmic dominion (Gen. 1:28) was replaced and enhanced in Christ (Col. 2:9–10).

In the second century, Irenaeus, whose understanding of this subject came directly from the Asian churches to whom Paul wrote this theme, further elaborated the apostle's understanding of the Christ/Adam analogy and its particular reference to the "re-heading" of Creation. Before considering Irenaeus, however, there is one other New Testament source that needs investigation.

THE BODY—SACRIFICED & RISEN

The soteriological intent of the Incarnation was expressed very early in the Epistle to the Hebrews. According to this source, the Incarnation provided God's Son with the means of suffering and dying in obedience to his Father. Commenting on Psalm 40 (39), the author wrote with respect to the Incarnation,

Therefore, when he came into the world, he said:

**"Sacrifice and offering you did not desire,
But a body you have prepared for me.
In burnt offerings and sacrifices for sin
You had no pleasure.
Then I said, 'Behold, I have come—in
the volume of the book it is written of
me—To do your will, O God.'
(Heb. 10:5–7)**

That is to say, the obedience of Christ was to fulfill and replace the various sacrifices of the Mosaic Law, and for this task the Son obviously required a body.

Moreover, the Son needed this body in order to suffer and die for the human race. Thus, commenting on Psalm 8, this author described in what way the Son became man for our salvation. "We see Jesus," he wrote, "who was made a little lower than the angels for the suffering of death, crowned with glory and honor, that he, by the grace of God, might taste death for everyone" (2:9).

In order to "taste death" in obedience to the Father, then, the Son assumed our flesh. In order to die as an act of sacrifice, he had to share the mortality of our flesh. Hebrews goes on to say, "Inasmuch then as the children have partaken of flesh and blood, he himself likewise shared in the same, that through death he might destroy him who had the power of death, that is, the devil, and release those who through fear of death were all their lifetime subject to bondage" (2:14–15).

In sum, two aspects of the

soteriology of the Incarnation are especially to be observed in treatment of the theme in Hebrews. First, God's Son assumed our flesh in order obediently to die in that flesh. Second, his death in the flesh meant the destruction of the devil, "who had the power of death." According to Hebrews, then, God's Son took flesh in order to die, and he died in order to overcome death and the devil. This line of theological reflection—Incarnation, death, victory—continued throughout Christian history, combining with other biblical themes along the way.

HEADSHIP & RESURRECTION

In the following century, Irenaeus, the second bishop of Lyons, followed the same theological line as the author of Hebrews, but he adorned it by introducing the Pauline contrast between Christ and Adam. According to Irenaeus, the Word's assumption of the flesh was required for our salvation, because Adam's sin had been committed in the flesh. Sin in the flesh required salvation in the flesh. He explained, "So the Word was made flesh in order that sin, destroyed by means of that same flesh through which it had gained mastery and taken hold and lorded it, should no longer be in us," and "that so he might join battle on behalf of our forefathers and vanquish through Adam what had stricken us through Adam" (Proof of the Apostolic Preaching 31).

As I noted, Irenaeus here is clearly the heir to St. Paul, who contrasted Christ and Adam in terms of "disobedience unto death" and "obedience unto life" (Rom. 5:12–19)

In his treatment of salvation, however, Irenaeus stresses the Resurrection much more explicitly than is obvious in the Epistle to the Hebrews, and this, in turn, colors his approach to the Incarnation. Thus, he writes of "our Lord's birth, which the Word of God underwent for our sake,

to be made flesh, that he might reveal the resurrection of the flesh and take the lead of all in heaven." In this way, explains Irenaeus, Christ becomes "the first-born of the dead, the head and source of the life unto God" (op.cit., 39).

Irenaeus, not neglecting the biblical theme of "obedience in the flesh," sets himself to provide a more ample answer to the question "Why Incarnation?" His larger answer to this question, an answer that includes the resurrection from the dead, colors his soteriology with a dominant concern for the total transformation of humanity, and all of creation, in Christ. In tying the soteriological intent of the Incarnation to the Lord's Resurrection from the dead, Irenaeus advances an important doctrinal perspective. We may contrast this perspective with the soteriology of some later Christians, who concentrated entirely on the Lord's atoning death as the means of our redemption, with scarcely any attention to the soteriological significance of the Incarnation or the Resurrection.

MAN'S NEW LIFE

We began these considerations with the Council of Nicaea, which declared that the Word became flesh "for us men and for our salvation." We come now to the historical link between the tradition of Irenaeus and that council: Athanasius of Alexandria, the first man to write a treatise devoted entirely to the theme: "Why Incarnation?"

In addressing that question, Athanasius largely follows the lines of response already elaborated in the Epistle to the Hebrews and in Irenaeus—namely, the Incarnation was required for man's reconciliation with God. Man's repentance from sin, Athanasius contended, would not have been sufficient to restore him to friendship with God. Indeed, to imagine otherwise would be to suppose an inadequate and unbiblical view of sin.



Sin is not a merely moral offense, after all, an injury readily cured by simple repentance. Still less is it just a forensic declaration of guilt that could be reversed by a contrary declaration of reprieve. Nor is sin just a spiritual state that could be altered by some kind of spiritual adjustment. And certainly sin is not the sort of affront that can be remedied by a sincere apology.

According to Holy Scripture, sin is bondage to death and corruption. Death and corruption are not punishments imposed on sin from without. They are internal to sin itself, the very “*embodiment*” of sin. Man was warned, “in the day that you eat of it you will die!” (Gen. 2:17). Thus, the Apostle Paul declared that “sin reigned in death” (*ebasilevsen he hamartia en to thanato*—Rom. 5:21). To deal with sin, it was necessary to deal with death. For this reason, Athanasius argued, the power of sin, which is the corruption of death, had to be defeated in the flesh.

This necessity of the Word’s enfleshment pertained to what Athanasius called “the divine reasonableness” (to *evlogon* to *proston Theon*—On the Incarnation 7). Whereas many later theologians thought of Redemption in terms of the divine honor or divine justice, Athanasius thought of it in terms of the divine “reasonableness” or *evlogon*—the sustained propriety, coherence, consistency, and proportion that distinguishes all of God’s dealings with men.

The death of Christ in the flesh, in the eyes of Athanasius, was directed, then, not at God’s offended justice, but at man’s bondage to corruption. God had not told Adam, “in the day that you eat of it, I will get terribly upset,” but “in the day that you eat of it, you will die.” Sin entered into man, not God. For sin to be defeated, something in man had to change.

Now, since man had fallen in the

flesh, reasoned Athanasius, it was reasonable, symmetric, appropriate, and proportionate—in short, *evlogon*—that man be restored through the flesh. “For this purpose, then, the incorporeal and incorruptible and immaterial Word of God entered our world” (ibid. 8).

Thus, Athanasius explained, it pertained to the Word, “and to him alone, to bring again the corruptible to incorruption and to guard for the Father his reasonableness in all things (to *hyper panton evlogon*). Being the Word of the Father and above all, he alone was consequently able and qualified to recreate (*anaktisai*) all, to suffer for all (*hyper panton pathein*), and to represent all to the Father” (ibid. 7).

Following the line of argument that we find in Hebrews 2, Athanasius reasoned thus: “The Word understood that corruption could not be destroyed except through death. Yet, as God’s Word and Son, he was immortal and could in no wise die. For this reason he took on a body capable of dying.” By sharing the flesh of mortal human beings, Athanasius went on, God’s Word offered himself on their behalf: “By surrendering to death the body that he had taken, as an offering and sacrifice free from defilement—by this proportionate offering—he obliterated death for all those who shared it with him” (ibid. 9).

In order to overcome this corruption of sin, however, it was required, not only that God’s Word should die in the flesh, but also that he should rise again in the flesh. Only in the Resurrection was corruption abolished. Indeed, God’s Word assumed the body in order to be raised in the body:

It was the Lord’s chief concern to bring about (*poiein*) the resurrection of the body. With respect to death this was the trophy for public display, to be everyone’s guarantee that he had overcome corruption, and that their own bodies would in due course be

incorrupt. It was in pledge thereto and as a declaration of everyone's future resurrection that he preserved his own body incorrupt. (ibid. 22)

For this reason, wrote Athanasius, Christ died in order to rise: "death had to precede resurrection, for there could be no resurrection without it" (ibid. 23). "He descended in a body, and he rose again, because he was God in a body. . . . Death pertains to man. Therefore the Word, as God, became flesh in order that, being put to death in the flesh, he might give life to all men by the power that is proper to him" (Against the Arians 1.44).

In Athanasius, then, whose Christology became the standard of orthodoxy in the fourth century, the Incarnation pertained essentially to the mystery of man's redemption. He insisted that the Word's assumption of our flesh was the condition of his death and Resurrection, because he perceived the "fleshly" nature of that redemption.

THE MIDDLE MAN

Although it was only at Chalcedon, in 451, that church dogma defined that Jesus Christ is one person "confessed in two natures," versions of that formula had already become standard in Christology, especially in the West. Decades prior to Chalcedon, Augustine of Hippo had spoken of Jesus as "one person in each nature" (*una persona in utraque natura*— Sermons 294.9) and had affirmed, "he who is God is the very one who is man, not by the confusion of nature but by unity of person" (Sermons 186.1; cf. *Enchiridion* 10.35; *De Trinitate* 1.7.14; 13.17.22). Jesus Christ, said Augustine, is "all God and all man" (*totus Deus et totus homo*— Sermons 293.7; cf. 130.3; *Tractatus in Joannem* 19.15; 47.12). Summing up his Christology near the end of his life, Augustine wrote that God's Son assumed our humanity "in an incomparable union in such wise that he who assumed

and that which was assumed is one person in the heart of the Trinity" (*de Predestinatione Sanctorum* 24.67).

If Augustine was a precursor to Chalcedon, however, he was also an heir of Nicaea. After spending his youth imagining Jesus "only as a man of excellent wisdom that no one could equal," Augustine at last learned the correct Nicene Christology during the catechumenate that preceded his baptism in 387 (*Confessions* 7.19.25). We also know that he had begun to read Athanasius at about that time (8.6.14–15; 10.23.50).

Like Irenaeus, Athanasius, and the New Testament sources, Augustine approached the mystery of the Incarnation under the perspective of soteriology, specifically man's deliverance from mortality and his liberation to immortality—his movement from death to life.

We see this especially in his analysis of the mediation of Christ. When Augustine treats of Jesus as our Mediator, he does so in terms of man's passage from death to life. That is to say, God's Son is the "distributed middle," the medium between corruption and immortality. Christ assumed the first of these from us, wrote Augustine, in order to confer upon us the second (*de Consensu Evangelistarum* 1.35.53).

Augustine returns to this theme repeatedly: God's Son took away our mortality through his death (*Enchiridion* 33; *Enarrationes in Psalmos* 103.8) and conferred his immortality upon us through his Resurrection (*The City of God* 9.15; 10.24). "In his passion," Christ "became the sacrifice, and in his Resurrection he restored (*innovavit*) what had been killed and offered it as a first fruit to God" (*Enarrationes in Psalmos* 129.3.7). In the Incarnation, that is to say, he was born in our flesh in order to die and rise in our flesh. "We need a Mediator," he wrote, "who, united to us here below by the mortality



of his body, should at the same time be able to give us truly divine help in cleansing and liberating us by means of the immortal righteousness of his spirit, whereby he remained heavenly even while here on earth” (The City of God 9.17).

For Augustine, then, the redemptive mediation of Christ was enacted, not in the single event of the Cross, but in the full Christian mystery, from the first moment of the Incarnation until the final glorification of the risen Lord (Against Cresconius the Donatist 4.54, 64).

Augustine’s perspective on soteriology was historical. For him, the mediation between God and man was effected in all those historical events—Christ’s birth, his crucifixion, his death, and his Resurrection—by which he, in our flesh, took away our sinful mortality and conferred on us his godly immortality (Tractatus in Joannem 23.15). Indeed, Augustine viewed all of human history under the perspective of those things that the incarnate Word accomplished in the flesh (The City of God 18.46).

Augustine’s emphasis, however, was placed firmly on the Resurrection. Because he thought of salvation not simply as the removal of guilt, but also as the attainment of immortality, Augustine believed that it was ultimately with a view to his rising again that God’s Son assumed our flesh. The “Christian doctrine and religion,” Augustine wrote, “was defined in the Resurrection of Christ” (18.54). Hence, he called Christ’s Resurrection “the salvation of Christians”—*salus Christianorum*—apparently in the sense that being raised is essentially what Christians mean by being saved (Sermons 361.3). The risen Christ, he wrote, is the cause and the exemplar of our own final rising (Letters 102.1.5).

CHRISTMAS & THE COMING SPRING

In all of these ancient Christian sources, we observe an obvious reluctance to isolate the Incarnation from the other events of the Word made flesh, wherein our very redemption was accomplished. Unless I misjudge the intent—or misinterpret the message—of our traditional Christmas hymns and carols, this understanding of the Incarnation has not been lost on modern Christians. They think of that mystery in terms of man’s redemption. Christmas is the birth of the Savior.

I am not persuaded, however, that modern Christians always think about man’s redemption through the lens of the Incarnation. Indeed, I am familiar with numerous treatises on salvation that never mention the soteriological value of that event. For many Christians, it appears to me, concern with man’s salvation has become so centered on Calvary that Bethlehem tends to be shoved rather much to the side. For the authors we have just studied, nonetheless, this was clearly not the case, and I confess that, in this brief examination of the soteriology of the early Church, I had in mind its corrective value for contemporary theology.

In short, Christmas is the first step in our redemption. It prepares the Christian mind and heart for the other salvific events celebrated during the spring—the death and Resurrection of our Lord. As the Christian calendar of the West has always supposed, Advent and the birth of Christ form an appropriate beginning of the year of grace. •



I will not come to the church again

Father Panagiotis Efstathiou.

A young man once said to a priest, “Father, I will not come to church again!”

The priest asked him the reason behind this statement.

The young man answered, “Here I see a woman gossiping about another, my neighbor fell asleep, the Reader doesn’t read well, and the Chanters argue and fight. Furthermore, during Holly Liturgy, someone is playing on their phone, and not to mention many of them have such selfish behavior when they gather after Liturgy for Sunday coffee hour.

The priest told him: “You’re right, but before you leave the church for good, please do me one favor. Take this overflowing olive oil candle and go around our temple three times, without spilling a drop of oil. Finish this task successfully and then you may leave.”

“That’s it? Okay.” replied the young man.

The man did the three circles around the temple as the priest asked, and upon finishing, he said: “Father, I did it.”

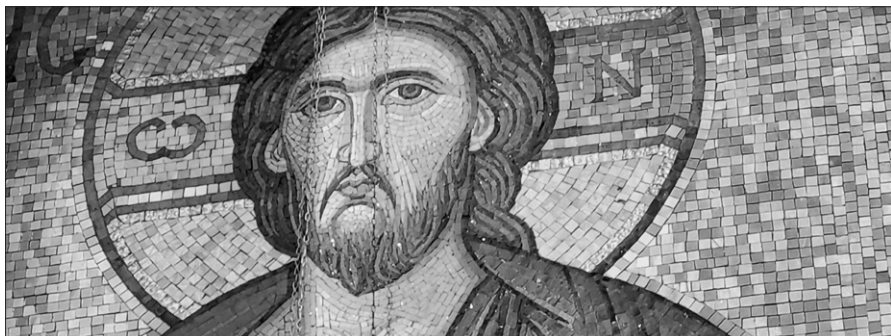
The priest asked him, “When you were circling the temple, did you see anyone gossiping about somebody else?”

“No,” he said.

“Did you see anyone playing on their phone?”

“No,” he replied.

“Do you know why? You were focused on holding the candle without spilling a drop of oil. That is how it is also in our lives. When our hearts focus on Christ, then we don’t have any time to pay attention to the mistakes and shortcomings of other people. We are all sinners, so those among us who say they will leave the church because of the sins of their brothers and sisters, they certainly did not enter the church for the love of our Jesus Christ!”



A visit by Father Fotis

One time late in the day, the hieromonk Father Fotis visited a house in our town Mytilene of the island of Lesbos, and he stayed there over night. Before he fell asleep, he gave the following command to the owner of the house: “Tomorrow morning we have a job to do.”

Upon waking up the next morning, they left Mytilene and went to Father Fotis’ sanctuary, where he quickly took the sacred utensils and his priestly attire. Together they headed to the picturesque church of the Mother of our God the “Milk-Giver”, within the old castle of the city.

Once there, Father Fotis performed the Holy Liturgy and then picked up the Holy Gifts and as he was fully dressed in his priestly vestments he headed to one of the brothels which, in those times, used to be in that area. There, the Father administered last rites to a dying prostitute named Evlambia (last rites in the Orthodox tradition consist of the Sacred Mysteries of Confession and the reception of Holy Communion). The woman, immediately after receiving

communion found “Rest in our Lord” and died.

Later on, the house owner asked him about this incident, and Father Fotis said:

“Incidents such as this have happened many times before. One woman close to the Church of Saint Symeon told me of such occasions, and so I started visiting the troubled souls in the brothels. They allowed me in with respect and courtesy. I was talking to them about the repentance from sins, the salvation of their souls, and the life to come. I never talked meanly to them, but lovingly, and I would tell them to repent and that Jesus would take care of them and would fully restore them in his heart. Many of them repented.”

Father Fotis then told the man: “You asked if I was scared. Who should I be afraid of? We only fear God when we sin. I do not care about what people will say; I was acting for Christ!”

Translated by Nikos Stergiou



Elder Efraim of Arizona about illness

Gold has to pass through the furnace to become purified, and the soul of a Christian has to pass through the furnace of temptations to receive the seal of eternal glory in the royal treasury of Christ the King.

If holy and blessed people passed through the furnace of pain and were benefited, how much more pain suits us and how much benefit we will derive from it when we endure it with knowledge and gratitude! It is when we see pain oppressing us, physically or spiritually, that we should consider that we are loved by God and that he has placed us in the ranks of His

chosen. O blessed chastening of the Lord, I love you. But I am unworthy of such a gift, for I live in comfort and shall become a victim of the eternal fire.

So, my child, I envy you because you are suffering and will obtain eternal repose! Your crown is decorated and beautified for your eternal glory! Endure for the Lord's sake until the end. Bear your cross well lest you drop it, and you can be sure that you will be glorified with Christ eternally! Pray for me, too, lest I be shut out of paradise as one who does not practice what he preaches.



Elder Efraim of Arizona

Elder Archimandrite Efraim (Moraitis) (born Ioannis Moraitis) (June 24, 1927 - December 7th, 2019) was an archimandrite and former abbot of Philotheou Monastery on Mount Athos, spiritual guide of several monasteries on Mount Athos and Greece, and the founder of several monasteries in the United States. He labored in Arizona at St. Anthony's Greek Orthodox Monastery. Elder Efraim was a hieromonk for 71 years and an elder for more than 50 years. He was a disciple of Saint Joseph the Hesychast of Mount Athos and lived in monastic obedience to him for 12 years until the saint's repose in 1959. Elder Efraim wrote many books on his experiences and homilies of Saint Joseph.





СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР
СВЕТИ САВА
SAINT SAVA
SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Свештенство са Управним
Одбором вам жели срећне и
благословене празнике!

The clergy and the Board
of Directors wish you happy
and blessed holidays!

**МИР БОЖИЈИ,
ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

**PEACE FROM GOD,
CHRIST IS BORN!**

Браћо и сестре, позивамо вас да и
ове године помогнете своју цркву
вашим Божићним донацијама. Сваки
ваш прилог нам је од велике помоћи.
Донације можете послати у виду чека
на адресу цркве (505 East 63rd Ave.
Vancouver, BC, V5X 2K3), са назнаком
(Божићни прилог за ЦШО Св. Саве),

Brothers and sisters, we invite you to help
your church with your Christmas donations
this year as well. Each of your contributions
is of great help to us. Donations can be sent
in the form of a check to the address of the
church (505 East 63rd Ave. Vancouver, BC,
V5X 2K3), with an indication (Christmas
donation for CSC St. Sava),

као и е-transfer-ом на адресу
info@svetisava.net

as well as by e-transfer to
info@svetisava.net

као и онлајн уплатом на адресу:
<https://www.svetisava.net/donate>.

as well as online payment at:
<https://www.svetisava.net/donate>.

Благослов вама и дому вашем!

May God bless you and your family!

**Наш храм је отворен
сваког дана од 10-20 часова
Our church is open daily 10AM - 8PM**

**ПРОТОНАМЕСНИК
МР ВУК МИЛИШИЋ
(Старешина)
Rev. Vuk Milisic, ThM (Dean)
505 East 63rd Ave. Vancouver,
BC, V5X 2K3
(778) 957-9991
vuk_83@yahoo.com**

**ПРОТОНАМЕСНИК
МАРКО РАДМАНОВИЋ
Rev. Marko Radmanovic
505 East 63rd Ave.
Vancouver, BC V5X 2K3
(604) 600-2922
markoradm@yahoo.com**

